

ON THE WAY TO EXCELLENCE

- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΝΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΚΑ220-SCH - Συμπράξεις συνεργασίας στον τομέα
της σχολικής εκπαίδευσης

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ
ΕΚΘΕΣΗ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ιανουάριος 2024

Αριθμός έργου:

2021-2-PL01-KA220-SCH-000049662

Εταίροι:

Sysco Polska Sp. z o.o.
(Πολωνία)

CSC Danilo Dolci
(Ιταλία)

Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και
Καινοτομίας/KMOP (Ελλάδα)

Kuratorium Oświaty w
Warszawie (Πολωνία)

Το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης διατίθεται με άδεια CC-BY 4.0. Επιτρέπεται η επαναχρησιμοποίησή της με αναφορά του/της δημιουργού και επισήμανση τυχόν αλλαγών.

Σύνδεσμος για την άδεια χρήσης: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	4
Το έργο	5
Το πρόγραμμα εκπαίδευσης: επισκόπηση	6
Πολωνία.....	8
Ελλάδα.....	8
Ιταλία	9
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ	10
Πολωνία.....	10
Ελλάδα.....	11
Ιταλία	11
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ	13
Πολωνία.....	13
Ελλάδα.....	13
Ιταλία	14
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ	15
Πολωνία.....	15
Ελλάδα.....	16
Ιταλία	16
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ	18
Πολωνία.....	18
Ελλάδα.....	18
Ιταλία	19
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ	20
Πολωνία.....	20
Ελλάδα.....	20
Ιταλία	21
FOCUS GROUPS: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ	22
Πολωνία.....	22
Ελλάδα.....	24
Ιταλία	24
ANNEX 1	26
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	35

Εισαγωγή

Το παρόν έγγραφο αποτελεί συλλογή της ανατροφοδότησης που ελήφθη από τους/τις εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην πιλοτική εκπαίδευση του έργου On the way to excellence – beginner teacher support program” («Στον δρόμο προς την αριστεία – πρόγραμμα υποστήριξης αρχάριων εκπαιδευτικών») στις χώρες – Πολωνία, Ελλάδα και Ιταλία – του εταιρικού σχήματος. Δόθηκαν διάφορα ερωτηματολόγια σε όλους/λες τους/τις συμμετέχοντες/χουσες εκπαιδευτικούς, ένα για κάθε ενότητα που παρακολούθησαν, δηλαδή 5 συνολικά. Στο πλαίσιο των ερωτηματολογίων, τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με τα θέματα που καλύφθηκαν στις διάφορες ενότητες για να ελεγχθεί το επίπεδο γνώσεων και προετοιμασίας των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σε δύο διαφορετικούς τύπους ερωτηματολογίων: ερωτηματολόγια πριν και μετά την εκπαίδευση. Τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν πριν και μετά την εκπαίδευση περιείχαν τις ίδιες ερωτήσεις. Αυτό κατέστησε δυνατή την επαλήθευση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Εκτός από τα ερωτηματολόγια, οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε μια τελική ομάδα εστιασμένης συζήτησης (focus group), κατά τη διάρκεια της οποίας είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με την πρόοδο της εκπαίδευσης, επισημαίνοντας τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της, συμβάλλοντας έτσι στη διαφώτιση της λειτουργίας του προγράμματος με την τρέχουσα μορφή του. Χάρη στις ομάδες εστιασμένης συζήτησης κατέστη δυνατό, μέσω της δημιουργίας θετικής ατμόσφαιρας και της ενθάρρυνσης της ελεύθερης έκφρασης απόψεων και εμπειριών, να αντιμετωπιστούν διάφορα φλέγοντα ζητήματα όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η δομή και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης.

Η έκθεση που δημιουργήθηκε είναι εξαιρετικά χρήσιμη για την κατανόηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος που υλοποιήθηκε και της βιωσιμότητας της επανάληψης της εμπειρίας. Οι συμμετέχοντες/χουσες στις πιλοτικές εκπαιδεύσεις διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στο έργο επιτρέποντας στο εταιρικό σχήμα να αναπτύξει την τελική μορφή του προϊόντος. Οι απόψεις τους, οι αξιολογήσεις του προγράμματος και η παρατηρούμενη βελτίωση των ικανοτήτων τους είναι αυτές που θα καθορίσουν την τελική μορφή του προγράμματος εκπαίδευσης, ώστε να φέρει μετρήσιμα αποτελέσματα και να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο για την επαγγελματική ανάπτυξη των νέων εκπαιδευτικών.

Το έργο

Σύμφωνα με ορισμένες έρευνες που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σχολικό περιβάλλον, οι ανάγκες επιμόρφωσης που ζητούν συχνότερα οι εκπαιδευτικοί να καλυφθούν αφορούν τις κοινωνικές δεξιότητες. Όταν ρωτήθηκαν για τα αδύνατα σημεία τους, ανέφεραν κυρίως: τη δυσκολία διατήρησης της πειθαρχίας στην τάξη, την αδυναμία δημιουργίας σχέσεων με τους/τις μαθητές/τριές τους, τη δυσπιστία στην ομάδα της τάξης, την υπερβολική επιείκεια ή την έλλειψη υπομονής και τη χρήση στερεοτύπων στην αξιολόγηση των μαθητών/τριών.

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, μεγάλος αριθμός νέων εκπαιδευτικών παραιτείται από τη δουλειά του. Το γεγονός αυτό θέτει υπό αμφισβήτηση το είδος της υποστήριξης που έλαβαν οι εν λόγω εκπαιδευτικοί κατά τα δύσκολα πρώτα στάδια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Οι έρευνες δείχνουν ότι η αποχώρηση από τη διδασκαλία συχνά οφείλεται στον υπερβολικά μεγάλο φόρτο εργασίας και σε προβλήματα επικοινωνίας με τους/τις μαθητές/τριες, τους γονείς και τους/τις συναδέλφους.

Το έργο “On the way to excellence – beginner teacher support program” αποτελεί απάντηση στις ανάγκες αυτών των νέων εκπαιδευτικών, με ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης που αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των γνώσεων που αποκτούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους με την πείρα που αποκτούν μέσω της πρακτικής άσκησης. Η εν λόγω εκπαίδευση εφοδιάζει τους/τις νέους/ες εκπαιδευτικούς με τις δεξιότητες και τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την αντιμετώπιση καθημερινών καταστάσεων, πιο σύνθετων προκλήσεων και καταστάσεων κρίσης μετά την πανδημία.

Οι εταίροι, ως φορείς που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, αναλαμβάνουν να γεφυρώσουν το χάσμα στην πρόσβαση σε προγράμματα υποστήριξης για τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών. Χάρη στο έργο, σχεδιάστηκε ένα έτοιμο προς χρήση πρόγραμμα εκπαίδευσης, με συνημμένο ειδικό υλικό, που ανταποκρίνεται στις ανάγκες επαγγελματικής ανάπτυξης των νεοπροσληφθέντων/φθεισών εκπαιδευτικών.

Το πρόγραμμα εκπαίδευσης: επισκόπηση

Το πρόγραμμα εκπαίδευσης που αναπτύχθηκε από τη σύμπραξη αποτελείται από 5 διαφορετικές ενότητες. Κάθε εταίρος εργάστηκε στον σχεδιασμό μίας ή περισσότερων ενότητων εστιάζοντας σε ένα συγκεκριμένο θέμα και παρέχοντας χρήσιμο υλικό. Οι τρεις πρώτες ενότητες έχουν σχεδιαστεί για υλοποίηση στην τάξη, ενώ οι δύο τελευταίες αποτελούν μια συλλογή υλικών που οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμβουλευούνται και να χρησιμοποιούν ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Οι ενότητες που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εκπαίδευσης είναι οι ακόλουθες:

- **ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – Διαπροσωπικές δεξιότητες στη συνεργασία με τους/τις μαθητές/τριες**
- **ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – Υποστήριξη μαθητών/τριών σε καταστάσεις κρίσεων**
- **ΕΝΟΤΗΤΑ 3 – Επικοινωνία με μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες**
- **ΕΝΟΤΗΤΑ 4 – Εκπαιδευτικό υλικό για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση μιας κατάστασης κρίσης**
- **ΕΝΟΤΗΤΑ 5 – «Μεταδώστε το» (“Pass it on”) - πώς να αξιοποιήσετε το δυναμικό και την εμπειρία σας (mentoring/καθοδήγηση στον χώρο εργασίας).**

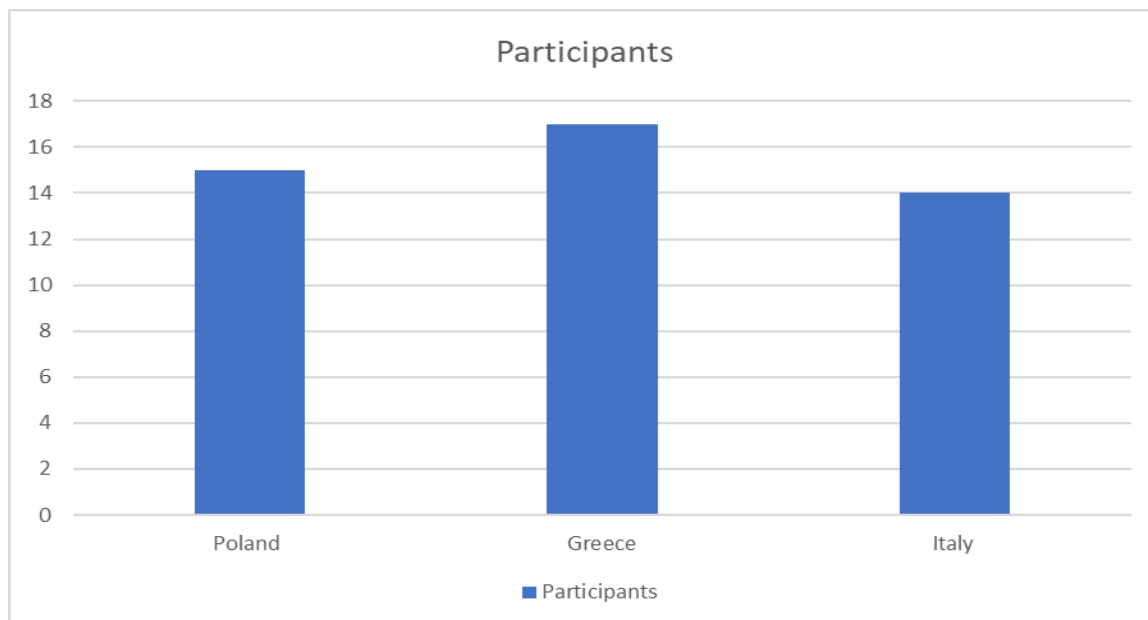
Οι τρεις πρώτες ενότητες ακολουθούν την ίδια δομή. Σε αυτές, συμπεριλαμβάνονται:

- **Γενικές πληροφορίες για το θέμα:** Περίληψη του θέματος που περιέχει τα πιο σημαντικά σημεία.
- **Θεωρητικοί ορισμοί:** Μια συλλογή ορισμών από ειδικούς σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα.
- **Σημασία του θέματος:** Επεξήγηση του γιατί, όταν ξεκινάτε να εργάζεστε στο σχολικό περιβάλλον, είναι σημαντικό να έχετε κατανοήσει το επιλεγμένο θέμα.
- **Μαθησιακά αποτελέσματα:** Κατάλογος του διαφορετικού περιεχομένου που μπορούν να διδαχθούν οι εκπαιδευτικοί μέσω της ενότητας.
- **Διαγνωστικά εργαλεία:** Διαδικτυακά εργαλεία χρήσιμα για την αυτοαξιολόγηση σε σχέση με το θέμα.
- **Πρόγραμμα της εκπαίδευσης:** Ένα χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στις 16 ώρες της ενότητας.
- **Μαθησιακές δραστηριότητες:** Λεπτομερής περιγραφή όλων των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της ενότητας.
- **Βιβλιογραφία:** Οι αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν.

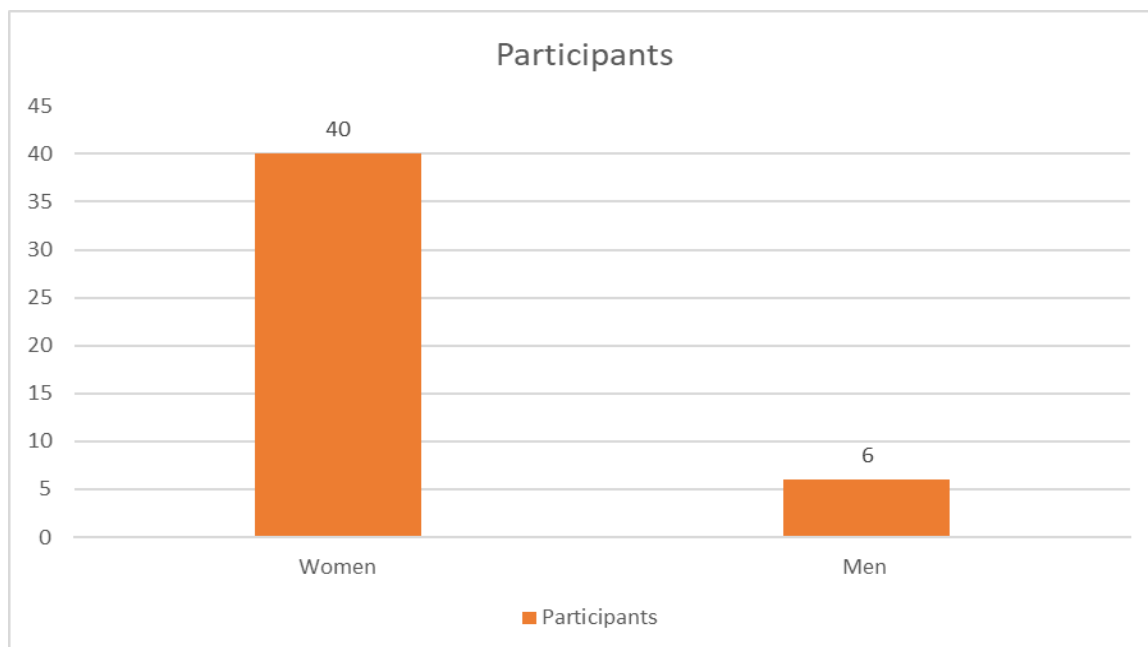
Οι υπόλοιπες δύο ενότητες περιέχουν χρήσιμο υλικό για συμβουλές και καλές πρακτικές που εντοπίστηκαν στις χώρες εταίρους.

Για να αποκτήσουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα της προόδου του εκπαιδευτικού προγράμματος στις διάφορες χώρες του εταιρικού σχήματος, είναι χρήσιμο να αναλύσουμε ορισμένα συγκεκριμένα στοιχεία και να κάνουμε μια σύγκριση μεταξύ των διαφόρων συμμετεχόντων κρατών. Στις επόμενες σελίδες, θα αναλύσουμε διάφορες καταστάσεις, λαμβάνοντας υπόψη κάθε κράτος και το γεγονός ότι 46 εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στην εκπαίδευση, εκ των οποίων 40 γυναίκες και 6 άνδρες.

Αριθμός συμμετεχόντων ατόμων στην εκπαίδευση ανά χώρα

Αριθμός συμμετεχόντων ατόμων ανά φύλο

Πολωνία

Στην **Πολωνία**, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε από τις 21 Απριλίου έως τις 17 Ιουνίου 2023. Συνολικά, συμμετείχαν 15 εκπαιδευτικοί: 14 γυναίκες και 1 άνδρας. Η ηλικία των συμμετεχόντων ατόμων κυμαινόταν από 26 έως 42 ετών. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών κατέστη δυνατή χάρη στην άμεση επικοινωνία μεταξύ του οργανισμού αναφοράς και των διαφόρων σχολείων, με τα οποία πραγματοποιήθηκε επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Η εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε από έναν/μία μόνο εκπαιδευτή/τρια, ο οποίος/α εργάστηκε για την προετοιμασία του προγράμματος για 36 ώρες και στη συνέχεια, επιπλέον για τις 48 ώρες που απαιτήθηκαν για την υλοποίησή του. Δεν υπήρξαν ιδιαίτερες αλλαγές στο πρόγραμμα, εκτός από ορισμένες επεξεργασίες των παρουσιάσεων PowerPoint για την προσαρμογή τους στο τοπικό πλαίσιο. Οι συμμετέχοντες/χουσες δήλωσαν συνολικά ικανοποιημένοι/νες από την εμπειρία της εκπαίδευσης, αν και θα προτιμούσαν να είχαν οργανωθεί περισσότερες συναντήσεις και ευκαιρίες για συζήτηση με άλλους/λες εκπαιδευτικούς. Ο/Η εκπαιδευτής/τρια τόνισε επίσης την ανάγκη να υπάρχει περισσότερος χρόνος για ανταλλαγή απόψεων και συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων/χουσών.

Ελλάδα

Στην **Ελλάδα**, το πρόγραμμα ξεκίνησε στις 15 Ιουνίου και ολοκληρώθηκε στις 29 Ιουνίου 2023. Σε αυτό συμμετείχαν 12 γυναίκες και 5 άνδρες. Τα σχολεία των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών προσεγγίστηκαν με διάφορους τρόπους, δηλαδή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), ενημερωτικών δελτίων (newsletters), τηλεφωνικών κλήσεων και δημοσιεύσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media). Δεν μπόρεσαν όλοι/λες οι εκπαιδευτικοί να παρακολουθήσουν το σύνολο των μαθημάτων της εκπαίδευσης. Ένας/Μία από τους/τις εγγεγραμμένους/νες εκπαιδευτικούς αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πιλοτική εκπαίδευση, επειδή προσβλήθηκε από Covid-19. Το πρόγραμμα διεξήχθη εξ ολοκλήρου από έναν/μία εκπαιδευτή/τρια, ο/η οποίος/α αφιέρωσε περισσότερες από 40 ώρες για την οργάνωση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς, το πρόγραμμα θα μπορούσε να βελτιωθεί περιορίζοντας ορισμένα από τα πιο θεωρητικά μέρη και δίνοντας περισσότερο χώρο στα διαδραστικά μέρη. Επιπλέον, ορισμένοι/νες εκπαιδευτικοί επεσήμαναν ότι έλειπε ένα μέρος που αφορούσε τη δημιουργία σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Άλλοι/λες δήλωσαν ότι η παρακολούθηση ενός τόσο μακροσκελούς προγράμματος αποτελούσε πρόκληση αυτή καθαυτή. Σε ό,τι αφορά στα θετικά στοιχεία της εκπαίδευσης, αναφέρθηκαν η ποικιλία των θεμάτων που καλύφθηκαν, οι διαφορετικές απόψεις που συγκεντρώθηκαν και τα παιχνίδια ρόλων που πραγματοποιήθηκαν. Ωστόσο, ήταν δύσκολο για τον/την εκπαιδευτή/τρια να κρατήσει την ομάδα συγκεντρωμένη και αφοσιωμένη καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, το οποίο τελικά αποδείχθηκε πολύ μεγάλο σε διάρκεια και κουραστικό.

Ιταλία

Στην **Ιταλία**, το πρόγραμμα ξεκίνησε στις 13 Νοεμβρίου και ολοκληρώθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2023. Τα μαθήματα πραγματοποιούνταν δύο φορές την εβδομάδα. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 14 εκπαιδευτικοί που αυτοπροσδιορίστηκαν ως γυναίκες. Η ηλικία των εκπαιδευτικών κυμαινόταν μεταξύ 29 και 52 ετών. Ορισμένες εκπαιδευτικοί, παρά την προχωρημένη ηλικία τους, ξεκίνησαν την εκπαιδευτική τους σταδιοδρομία σε μεταγενέστερο στάδιο της ζωής τους, έχοντας προηγουμένως εργαστεί σε άλλα επαγγέλματα. Το μεγαλύτερο μέρος της προσέλευσης συμμετεχόντων ατόμων πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεφωνικής προσέγγισης ενός συγκεκριμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος, δηλαδή του σχολείου Ferrara στο Παλέρμο, το οποίο αποφάσισε να συμμετάσχει στο πρόγραμμα, έχοντας λάβει μέρος σε προηγούμενες εκπαιδευσεις που είχε διοργανώσει το Κέντρο Δημιουργικής Ανάπτυξης Danilo Dolci. Ορισμένες εκπαιδευτικοί από ένα άλλο ίδρυμα ήρθαν σε επαφή προσωπικά με τους/τις διοργανωτές/τριες του προγράμματος. Αρχικά, υποτίθεται ότι θα συμμετείχαν 23 άτομα, όμως ορισμένοι/νες εκπαιδευτικοί από ένα άλλο ίδρυμα, το σχολείο Convitto Vittorio Emanuele II, δεν μπορούσαν πλέον να συμμετάσχουν στην εκπαίδευση, καθώς συνέπεσε με ένα άλλο πρόγραμμα που διοργάνωνε το σχολείο τους. Δύο εκπαιδευτές/τριες του Danilo Dolci εργάστηκαν για την πιλοτική εκπαίδευση. Ο κύριος/α εκπαιδευτής/τρια αφιέρωσε περίπου 40 ώρες για την προετοιμασία των δραστηριοτήτων του έργου, ενώ για τις 48 ώρες εκπαίδευσης χρειάστηκε υποστήριξη στην υλοποίηση.

Αναφορικά με το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε στο Παλέρμο, πραγματοποιήθηκαν κάποιες μικρές αλλαγές στην αρχική μορφή του, αφού λήφθηκαν υπόψη οι ανάγκες των εκπαιδευτικών. Το πρόγραμμα, όπως ήταν αρχικά δομημένο, δεν περιλάμβανε τον απαραίτητο χρόνο για τη συγκέντρωση της ομάδας, την αμοιβαία γνωριμία και την ανάλυση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των συμμετεχόντων/χουσών. Για τον λόγο αυτό, κατά τη διάρκεια του πρώτου μαθήματος διατέθηκε χρόνος σε δραστηριότητες για «σπάσιμο του πάγου» και αλληλογνωριμίας των συμμετεχουσών. Στην ενότητα 1, δόθηκε έμφαση κυρίως στις δεξιότητες επικοινωνίας και στη διαχείριση συγκρούσεων, οι οποίες θεωρήθηκαν πιο χρήσιμες από τις εκπαιδευτικούς. Στην ενότητα 2, παρατηρήθηκε έλλειψη θεμάτων όπως η έμφυλη βία, ένα θέμα που θεωρείται ζωτικής σημασίας για τις εκπαιδευτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την ανάγκη να ασχοληθούν σε μεγαλύτερο βάθος με το θέμα των συγκρούσεων και πρότειναν να αφιερωθεί περισσότερος χρόνος σε αυτό. Επιπρόσθετα, δήλωσαν ότι χρειάζονται περισσότερα εργαλεία για την αντιμετώπιση θεμάτων όπως η εκπαίδευση σε θέματα φύλου και η διαπολιτισμικότητα.

Τέλος, ο/η εκπαιδευτής/τρια σημείωσε ότι τα διαγνωστικά εργαλεία που συχνά μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο από εξειδικευμένο προσωπικό δεν βοήθησαν ιδιαίτερα και σε ορισμένες περιπτώσεις προκάλεσαν σύγχυση στις εκπαιδευτικούς. Επισημάνθηκε ακόμη ότι ορισμένα βίντεο που προτείνονταν στη διάρκεια του

προγράμματος δεν ήταν διαθέσιμα στη γλώσσα των συμμετεχουσών και δεν ήταν εύκολο να χρησιμοποιηθούν από άτομα με χαμηλή ευχέρεια στην αγγλική γλώσσα. Ο/Η εκπαιδευτής/τρια τόνισε συν τοις άλλοις την ανάγκη να συμπληρωθεί η εκπαίδευση με κάποιες πρόσθετες δραστηριότητες, παιχνίδια και ασκήσεις για να δημιουργηθεί μια ατμόσφαιρα ηρεμίας και αμοιβαίας κατανόησης.

Στο τέλος του εισαγωγικού μέρους, συλλέχθηκε η ανατροφοδότηση (τα σχόλια) από τα ερωτηματολόγια με αναφορά σε κάθε ενότητα χωριστά και συσχέτισμό των διαφορετικών απαντήσεων που δόθηκαν στις διάφορες χώρες του εταιρικού σχήματος. Για τον λόγο αυτό, θα προχωρήσουμε στο παρόν έγγραφο με τον ακόλουθο τρόπο: θα αναλύουμε μία ενότητα κάθε φορά και θα συγκρίνουμε τις απαντήσεις που ελήφθησαν στις τρεις χώρες που συμμετείχαν στην πιλοτική εκπαίδευση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Πολωνία

Στην Πολωνία, διαπιστώθηκε ότι οι απαντήσεις των συμμετεχόντων/χουσών στην πρώτη εκπαιδευτική ενότητα, αυτή που αφορούσε τις διαπροσωπικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών, άλλαξαν όταν συγκρίθηκαν τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν πριν και μετά την εκπαίδευση. Στα ερωτηματολόγια πριν από την εκπαίδευση, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών ήταν πιο αποσπασματικές, ενώ στο ερωτηματολόγιο μετά την εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί φάνηκε να έχουν αποκτήσει την απαραίτητη ευαισθητοποίηση και σχεδόν όλοι/λες απάντησαν με τον ίδιο τρόπο, εκτιμώντας τη σημασία των διαπροσωπικών δεξιοτήτων και κατανοώντας πλήρως πόσο κρίσιμες είναι στο σχολικό περιβάλλον και στην οικοδόμηση σχέσεων με τους/τις μαθητές/τριες. Στο τέλος της εκπαίδευσης, σχεδόν όλοι/λες οι εκπαιδευτικοί ήταν σε θέση να δώσουν έναν σωστό ορισμό των διαπροσωπικών δεξιοτήτων στις οποίες επικεντρώθηκε η εκπαίδευση.

Ωστόσο, όσον αφορά την ευαισθητοποίηση σχετικά με την αξία και τη σημασία ορισμένων συγκεκριμένων διαπροσωπικών δεξιοτήτων, μπορεί να σημειωθεί ότι στην αρχή του εκπαιδευτικού προγράμματος οι εκπαιδευτικοί αισθάνονταν πιο σίγουροι/ρες για ορισμένες δεξιότητες, όπως η υπομονή και η υπευθυνότητα. Φαίνεται, επομένως, ότι στην Πολωνία το διδακτικό προσωπικό έτεινε να τονίζει τη σημασία ορισμένων χαρακτηριστικών που μπορούν να επιτρέψουν την καλύτερη διαχείριση της τάξης. Μετά την εκπαίδευση, όμως, προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να εκτιμούν και άλλες διαπροσωπικές δεξιότητες, οι οποίες, από την άλλη πλευρά, μπορούν να χρησιμεύσουν στη δημιουργία καλύτερων σχέσεων με τους/τις μαθητές/τριες, όπως: η επικοινωνία, η ακρόαση και η ομαδική εργασία. Συνεπώς, η εκπαίδευση κατέστησε σαφή την ανάγκη των εκπαιδευτικών να ενισχύσουν και να νιώσουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για τις δεξιότητες συμπεριφοράς που προάγουν τον διάλογο και την κατανόηση στην ομάδα της τάξης. Παράλληλα,

συνέβαλε στην ανάδειξη της σημασίας της συζήτησης και της ακρόασης των μαθητών/τριών.

Οι συμμετέχοντες/χουσεσ εκτίμησαν ιδιαίτερα τις δραστηριότητες με θέμα το θέατρο, τις δεξιότητες που έμαθαν στη διαχείριση συγκρούσεων και την ευκαιρία να εφαρμόσουν τη θεωρία που έμαθαν στην πράξη μέσω διαφόρων παιχνιδιών.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, διαπιστώθηκε επίσης διαφορά μεταξύ των απαντήσεων που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί στα δύο διαφορετικά σημεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο ορισμός των διαπροσωπικών δεξιοτήτων που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί πριν και μετά την εκπαίδευση, για παράδειγμα, ήταν διαφορετικός. Πριν την έναρξη των μαθημάτων, οι εκπαιδευτικοί έδειξαν να προτιμούν έναν ευρύτερο ορισμό. Μετά την εκπαίδευση, ωστόσο, ορισμένοι/νες εκπαιδευτικοί άλλαξαν την απάντησή τους εστιάζοντας περισσότερο στη συναισθηματική κατάσταση των μαθητών/τριών. Οι απαντήσεις ποικίλλουν επίσης όσον αφορά την ευαισθητοποίηση και την αξία που δίνεται σε κάθε διαπροσωπική δεξιότητα. Παρατηρούμε ότι πριν από την εκπαίδευση οι Έλληνες/νίδες εκπαιδευτικοί αισθάνονταν πιο ικανοί/νές σε ορισμένους τομείς, όπως η ακρόαση, η υπομονή, η υπευθυνότητα και η ομαδική εργασία. Από την άλλη, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι στο τέλος της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν να έχουν αποκτήσει περισσότερες γνώσεις και ευαισθητοποίηση στην επίλυση συγκρούσεων, την αυτοπαρακίνηση και την επικοινωνία (τομείς που καλύφθηκαν στην πρώτη ενότητα).

Επιπλέον, το επίπεδο ακρίβειας που αντιπροσωπεύουν οι εκπαιδευτικοί βελτιώνεται δραστικά όσον αφορά τον ορισμό των διαπροσωπικών δεξιοτήτων που καλύφθηκαν συγκεκριμένα στην εκπαίδευση. Στην πραγματικότητα, ορισμένοι/νες εκπαιδευτικοί που είχαν δώσει μια συγκεκριμένη απάντηση στο αρχικό ερωτηματολόγιο, την άλλαξαν αφού παρακολούθησαν τα μαθήματα και μελέτησαν το θέμα πιο διεξοδικά. Για παράδειγμα, μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, όλοι/λες οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν τη σωστή απάντηση, όταν ρωτήθηκαν σχετικά με την ανθεκτικότητα και το τι σημαίνει να είσαι καλός/λή ηγέτης/τιδα,.

Οι συμμετέχοντες/χουσεσ ενδιαφέρθηκαν ιδιαίτερα για τις πρακτικές δραστηριότητες που περιλάμβανε η πρώτη ενότητα, δηλαδή τον προσδιορισμό διαφορετικών στυλ ηγεσίας και το παιχνίδι ρόλων. Ακόμη, τους/τις βοήθησε να εξετάσουν με κριτικό πνεύμα τον εαυτό τους και να απαντήσουν στο ερώτημα ποιες δεξιότητες πρέπει να βελτιώσουν ως εκπαιδευτικοί.

Ιταλία

Στην περίπτωση της Ιταλίας, η τάση όσον αφορά την πρώτη ενότητα δεν διαφέρει πολύ από τις άλλες δύο χώρες. Οι εκπαιδευτικοί, μετά την παρακολούθηση της εκπαίδευσης, έδωσαν πιο ακριβείς απαντήσεις στις ερωτήσεις, είχαν σαφέστερη εικόνα ως προς το περιεχόμενο της έννοιας των διαπροσωπικών δεξιοτήτων και

αισθάνθηκαν πιο ενημερωμένες σχετικά με ορισμένες συγκεκριμένες διαπροσωπικές δεξιότητες που απαιτούνται για τον ρόλο τους στο σχολείο. Σε

ορισμένους ορισμούς ειδικότερα, βελτίωσαν την ευαισθητοποίησή τους, γεγονός που φανερώνει ότι έμαθαν από όσα συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Λαμβάνοντας υπόψη τις αντιλήψεις τους για τον εαυτό τους σε σχέση με ορισμένες δεξιότητες, διαπιστώθηκε ότι, μετά την εκπαίδευση, αισθάνθηκαν ότι αύξησαν τις δεξιότητες επικοινωνίας, ακρόασης και σχέσεων με αποτέλεσμα να έχουν βελτιωμένη ικανότητα επικοινωνίας και κατανόησης των μαθητών/τριών τους.

Στο ερωτηματολόγιο μετά την εκπαίδευση, οι συμμετέχουσες δήλωσαν ότι είχαν ιδιαίτερη εμπλοκή και ενδιαφέρον κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων. Για την ακρίβεια, τους βοήθησε να βιώσουν στην πράξη αυτά που είχαν μελετήσει σε θεωρητικό επίπεδο. Παράλληλα, αυτού του είδους οι δραστηριότητες ενθάρρυναν τον διάλογο και την ανταλλαγή απόψεων με νέες επαφές από άλλα εκπαιδευτικά υπόβαθρα, από τις οποίες μπόρεσαν να αποκομίσουν κάτι μέσω της ενεργητικής ακρόασης.

Χώρα	Σχόλια
Πολωνία	Εκτιμήθηκαν περισσότερο ο προσδιορισμός των διαφορετικών στυλ ηγεσίας, οι ασκήσεις με θέμα το θέατρο και η ενσυναισθητική επικοινωνία.
Ελλάδα	Εκτιμήθηκαν οι πρακτικές δραστηριότητες (συγκεκριμένα ο προσδιορισμός των διαφορετικών στυλ ηγεσίας και το παιχνίδι ρόλων). Η ενότητα βοήθησε τους/τις συμμετέχοντες/χουσες να εξετάσουν κριτικά τον εαυτό τους και να εντοπίσουν τις δεξιότητες που απαιτείται να έχει ένας/μία καλός/λή εκπαιδευτικός.
Ιταλία	Το παιχνίδι ρόλων, η μετατροπή της θεωρίας σε πράξη, οι δραστηριότητες για τη διαχείριση των συγκρούσεων και η ενσυναισθητική επικοινωνία ήταν τα στοιχεία της ενότητας που εκτιμήθηκαν περισσότερο.

Ενότητα 1: Τι εκτιμήθηκε;

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Πολωνία

Αναφορικά με τη δεύτερη ενότητα, στην Πολωνία, παρατηρήθηκε σημαντική βελτίωση της ομάδας από πλευράς ευαισθητοποίησης σχετικά με τα εξεταζόμενα θέματα. Πράγματι, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων/χουσών έτειναν να είναι πιο εύστοχες και ακριβείς στο δεύτερο ερωτηματολόγιο. Οι εκπαιδευτικοί, μάλιστα, κατά την αξιολόγηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων τους στην αρχή και στο τέλος της ενότητας, αισθάνθηκαν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στο τέλος του προγράμματος. Πράγματι, αναφέρθηκε αξιοσημείωτη βελτίωση όσον αφορά την αντίληψη των γνώσεων που διαθέτουν οι ίδιοι/διες για τη διαχείριση κρίσεων. Οι απαντήσεις στην ερώτηση 4 (Ποιο είναι το επίπεδο ευαισθητοποίησης και γνώσης σας – μεταξύ 1 (κανένα) και 5 (πολύ υψηλό) – σχετικά με τον τρόπο παρέμβασης σε περίπτωση που συμβεί ένα από τα ακόλουθα γεγονότα;) έδειξαν ότι οι περισσότεροι/ρες εκπαιδευτικοί θα αισθάνονταν πιο άνετα αν αντιμετώπιζαν μια κρίση στο σχολείο.

Οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο βελτίωσαν τις δεξιότητές τους στη διαχείριση κρίσεων και την αντίληψή τους για την ικανότητά τους να χειρίζονται δύσκολες καταστάσεις, αλλά συμμετείχαν επίσης ενεργά φτάνοντας στην ουσία των θεμάτων και καταγράφοντας τι τους άρεσε στην ενότητα. Η εργασία σε ομάδες, η δημιουργία σεναρίων, η προσπάθεια επίλυσής τους και η εξήγηση του τρόπου με τον οποίο θα συμπεριφερόταν κανείς σε μια δεδομένη κατάσταση ήταν τα στοιχεία της εκπαίδευσης που εκτίμησαν ιδιαίτερα οι συμμετέχοντες/χουσες εκπαιδευτικοί. Η πρακτική εργασία και η προσπάθεια να τοποθετηθούν στην κατάσταση που παρουσιάστηκε επέτρεψε την ανάδειξη και ανάλυση των ψυχροσυναισθηματικών πτυχών που διέπουν μια δεδομένη κατάσταση. Βοήθησε τους/τις εκπαιδευτικούς να μάθουν ακριβέστερες τεχνικές για την υποστήριξη άλλων ατόμων σε καταστάσεις κρίσης.

Ελλάδα

Αν ρίξουμε μια ματιά στις απαντήσεις που έδωσαν οι Έλληνες/νίδες συμμετέχοντες/χουσες στην αρχή και στο τέλος της δεύτερης ενότητας, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι διαφορές στην απόκτηση δεξιοτήτων είναι λιγότερο έντονες από ό,τι στην περίπτωση της Πολωνίας. Σε ό,τι αφορά ορισμένες από τις ερωτήσεις, οι συμμετέχοντες/χουσες εκπαιδευτικοί είχαν προϋπάρχουσες γνώσεις και η συμμετοχή στην ενότητα δεν άλλαξε σημαντικά τις γνώσεις τους για τα συγκεκριμένα θέματα. Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι, παρά τη θεωρητική βάση, πολλοί/λές εκπαιδευτικοί παραδέχθηκαν ότι δεν αισθάνονταν ιδιαίτερα άνετα στη διαχείριση καταστάσεων κρίσης. Το υλικό που παρείχε η δεύτερη ενότητα φαίνεται ότι αύξησε την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών, οι οποίοι/ες, στο ερωτηματολόγιο μετά την εκπαίδευση, απάντησαν με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση

στις ερωτήσεις που αφορούσαν την αντίληψη των δικών τους δεξιοτήτων σε καταστάσεις κρίσης.

Σύμφωνα με τα όσα ανέφερε ο/η εκπαιδευτής/τρια, στη δεύτερη ενότητα, οι συμμετέχοντες/χουσες εκτίμησαν ιδιαίτερα την ευκαιρία να κάνουν διάλογο και να συζητήσουν καταστάσεις κρίσης που βίωναν μερικές φορές στην τάξη και για τις οποίες δεν ήταν πάντα σαφές πώς να αντιδράσουν.

Ιταλία

Αναφορικά με τη δεύτερη ενότητα, η Ιταλία ακολουθεί σχεδόν την ίδια τάση με την Ελλάδα. Οι συμμετέχουσες εκπαιδευτικοί έδειξαν να γνωρίζουν ήδη κάποιες χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τα θέματα που καλύφθηκαν και το απέδειξαν στα ερωτηματολόγια που δόθηκαν πριν την εκπαίδευση. Για παράδειγμα, γνώριζαν ήδη πώς να ορίσουν ένα τραυματικό γεγονός, ποιες μπορεί να είναι οι κύριες συνέπειες μιας κρίσης, και ήταν λίγο-πολύ ενήμερες για τον αριθμό των νέων που εμφανίζουν συμπτώματα Προβληματικής Χρήσης του Διαδικτύου (PUI). Για την ακρίβεια, οι απαντήσεις τους δεν διέφεραν πολύ πριν και μετά την εκπαίδευση. Ωστόσο, παρατηρήθηκε μια μικρή αλλαγή στην αντίληψη των δικών τους δεξιοτήτων. Παρά τις σωστές απαντήσεις, στην πραγματικότητα, πολλές εκπαιδευτικοί δεν αισθάνονταν καθόλου σίγουρες για την αντιμετώπιση μιας κρίσης. Από την έρευνα φάνηκε ότι οι συμμετέχουσες δεν αισθάνονταν ότι είχαν στη διάθεσή τους τα κατάλληλα εργαλεία για να αντιμετωπίσουν τις καταστάσεις που απαριθμήθηκαν. Ωστόσο, όταν συγκρίθηκαν οι απαντήσεις με αυτές που δόθηκαν μετά την εκπαίδευση, παρατηρήθηκε μια αλλαγή. Οι εκπαιδευτικοί αισθάνθηκαν πιο προετοιμασμένες σε ορισμένα θέματα, ιδίως σε εκείνα που αφορούσαν την κακοποίηση παιδιών και τη διαχείριση του πένθους. Αυτό δείχνει ότι η εκπαίδευση τους επέτρεψε να αισθάνονται πιο σίγουρες και επαρκείς στον χειρισμό ορισμένων καταστάσεων.

Αυτό που βοήθησε περισσότερο τις εκπαιδευτικούς, σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο, ήταν η ευκαιρία να γνωρίσουν εργαλεία για την κατανόηση και τη δράση σε συγκεκριμένες καταστάσεις προσπαθώντας να τοποθετήσουν τον εαυτό τους στην περιγραφόμενη κατάσταση. Η ακρόαση άλλων εκπαιδευτικών, η ακρόαση των απόψεών τους και η από κοινού εξέταση των γεγονότων τις βοήθησε να νιώσουν καλύτερα προετοιμασμένες.

Χώρα	Σχόλια
Πολωνία	Τρόποι αντιμετώπισης μιας κατάστασης κρίσης· τρόποι αντιμετώπισης των γονέων σε ορισμένα πλαίσια.
Ελλάδα	Ανταλλαγή εμπειριών με άλλους/λες εκπαιδευτικούς.
Ιταλία	Εργαλεία για την κατανόηση και τη δράση σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Ακρόαση των απόψεων άλλων εκπαιδευτικών και εξέταση των γεγονότων από κοινού.

Ενότητα 2: Τι εκτιμήθηκε;

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Πολωνία

Αναλύοντας τις απαντήσεις που έδωσαν οι Πολωνοί/νές εκπαιδευτικοί και στα δύο στάδια της εκπαίδευσης, είναι προφανές ότι η τρίτη ενότητα τους/τις δυσκόλεψε περισσότερο. Σε σύγκριση με τις δύο προηγούμενες ενότητες, όπου οι σωστές απαντήσεις αυξήθηκαν δραματικά, σε αυτή την ενότητα, η διαφορά μεταξύ των ερωτηματολογίων πριν και μετά την εκπαίδευση δεν ήταν τόσο εμφανής. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά την ερώτηση σχετικά με τις λέξεις που δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν γίνεται αναφορά σε έναν/μία μαθητή/τρια με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ), όπου διαπιστώθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί ήταν σε σύγχυση όσον αφορά τη σωστή χρήση των λέξεων ακόμη και μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης. Ακόμη και ο ορισμός των μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν ήταν πλήρως κατανοητός από τους/τις εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα, στο τέλος της εκπαίδευσης, η μισή τάξη πίστευε ότι οι μετανάστες/στρίες μαθητές/τριες θα πρέπει να θεωρούνται μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Υπήρξε βελτίωση στις ερωτήσεις σωστού/λάθους σχετικά με τη χρήση ορισμένων δραστηριοτήτων και υλικών με μαθητές/τριες με ΕΕΑ, στις οποίες σχεδόν όλοι/λες οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σωστά, γεγονός που καταδεικνύει τη βελτίωση της γνώσης του θέματος. Η κατάσταση φάνηκε να αλλάζει όταν ζητήθηκε από τους/τις εκπαιδευτικούς να απαριθμήσουν 3 συνέπειες της κακής σχέσης εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών με ΕΕΑ. Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί γνώριζαν ότι η έλλειψη δέσμευσης σε αυτού του είδους τη σχέση μπορεί να προκαλέσει άγχος, επιθετικότητα και μείωση της αυτοεκτίμησης του/της μαθητή/τριας. Επιπλέον, είχε ενδιαφέρον το γεγονός ότι οι περισσότεροι/ρες εκπαιδευτικοί αισθάνθηκαν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για το θέμα αυτό μετά την εκπαίδευση. Στην πραγματικότητα, σχεδόν όλοι/λες απάντησαν ότι σε μια κλίμακα

από το 1 («καθόλου») έως το 5 («πολύ»), θα βαθμολογούσαν την αυτοπεποίθησή τους στην αντιμετώπιση μαθητών με ΕΕΑ με 4.

Οι εκπαιδευτικοί βρήκαν την ενότητα ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και χρήσιμη. Πολλοί/λές από αυτούς/τές δεν αισθάνονταν άνετα να εργάζονται με μαθητές/τριες με ΕΕΑ και δεν ήταν πάντα σε θέση να αναγνωρίσουν τις ανάγκες τους. Η χρήση των κοινωνικών ιστοριών κέντρισε το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών. Το υλικό θεωρήθηκε εξαιρετικά πρακτικό και διασκεδαστικό. Πολλοί/λές τόνισαν επίσης ότι η ενότητα επέτρεψε την ανταλλαγή απόψεων, μια εμπειρία που θεωρήθηκε πολύτιμη και εποικοδομητική.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η κατάσταση είναι ελαφρώς διαφορετική από ό,τι παρατηρήθηκε στην Πολωνία, αν και υπήρχαν ορισμένα κοινά σημεία. Και εδώ, για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί έδωσαν τον ίδιο ορισμό των μαθητών/τριών με ΕΕΑ και στα δύο ερωτηματολόγια και οι περισσότεροι/ρες από αυτούς/τές συμπεριέλαβαν τους/τις μετανάστες/στρίες μαθητές/τριες σε αυτή την κατηγορία. Η ερώτηση 2 (Ποιες από τις ακόλουθες εκφράσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν γίνεται αναφορά σε έναν/μία μαθητή/τρια με ΕΕΑ;) δεν απαντήθηκε επειδή κατά λάθος δεν συμπεριλήφθηκε στο ερωτηματολόγιο. Αν, από την άλλη πλευρά, συγκρίνουμε τις ερωτήσεις σωστού/λάθους στο υλικό, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών ήταν λίγο πολύ οι ίδιες και στα δύο στάδια της εκπαίδευσης. Όπως φάνηκε, οι εκπαιδευτικοί είχαν ήδη κάποιες γνώσεις σχετικά με το περιεχόμενο που παρουσιάστηκε.

Όταν ζητήθηκε από τους/τις εκπαιδευτικούς να αναφέρουν ορισμένα χαρακτηριστικά μιας δυσλειτουργικής σχέσης μεταξύ ενός/μίας εκπαιδευτικού και ενός/μίας μαθητή/τριας με ΕΕΑ, απάντησαν στο δεύτερο ερωτηματολόγιο ότι αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απογοήτευση, έλλειψη κινήτρων, εγκατάλειψη του σχολείου και παραβατικότητα των μαθητών/τριών, προσθέτοντας στον ίδιο κατάλογο ορισμένους σημαντικούς προβληματισμούς. Τέλος, μετά την ολοκλήρωση της τρίτης ενότητας, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι αισθάνονταν πιο άνετα να εργάζονται με μαθητές/τριες με ΕΕΑ. Έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για τις μαθησιακές δραστηριότητες – κοινωνικές ιστορίες και εικονογραφημένες ιστορίες (κόμικ) - οι οποίες, κατά τη γνώμη τους, θα μπορούσαν να κάνουν τη σχέση μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών πιο διαδραστική και δημιουργική.

Ιταλία

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι στην Ιταλία, όπως και στις δύο άλλες χώρες του εταιρικού σχήματος, η γνώση σχετικά με τον ορισμό των μαθητών/τριών με ΕΕΑ δεν είναι υψηλή. Και πάλι, πολλές εκπαιδευτικοί επέλεξαν, τόσο στο ερωτηματολόγιο πριν από την εκπαίδευση όσο και στο ερωτηματολόγιο μετά την εκπαίδευση, τον ορισμό σύμφωνα με τον οποίο οι μετανάστες/στρίες μαθητές/τριες θεωρούνται

επίσης μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Παρά την ανάγκη που έχουν για βοήθεια και υποστήριξη, δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία. Οι απαντήσεις βελτιώθηκαν στην ερώτηση για τις εκφράσεις που δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν γίνεται αναφορά σε έναν/μία μαθητή/τρια με ΕΕΑ. Σε αυτή την περίπτωση, οι Ιταλίδες εκπαιδευτικοί, μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, έδειξαν ότι έμαθαν ποιες είναι οι σωστές εκφράσεις που πρέπει να χρησιμοποιούν.

Κατά την απαρίθμηση ορισμένων χαρακτηριστικών μιας δυσλειτουργικής σχέσης μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν λίγο πολύ τις ίδιες εκφράσεις και στα δύο ερωτηματολόγια: αποθάρρυνση, αδιαφορία, άγχος και απογοήτευση. Εξετάζοντας τις απαντήσεις σχετικά με το πόσο άνετα αισθάνονταν οι εκπαιδευτικοί να εργάζονται με μαθητές/τριες ΕΕΑ, διαπιστώθηκε ότι οι απαντήσεις πριν και μετά την εκπαίδευση έτειναν να είναι πάνω-κάτω οι ίδιες.

Παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν στο να νιώσουν άνετα με το θέμα, οι περισσότερες εκπαιδευτικοί τόνισαν πόσο σημαντικό ήταν γι' αυτές να παρακολουθήσουν την τρίτη ενότητα για να μάθουν περισσότερα για ένα θέμα που ήταν καίριας σημασίας, αλλά για το οποίο συχνά δεν αισθάνονταν επαρκώς προετοιμασμένες. Οι κοινωνικές ιστορίες και τα διάφορα εργαλεία που παρείχε ο/η εκπαιδευτής/τρια για την εμβάθυνση της σχέσης με τους/τις μαθητές/τριες με ΕΕΑ ήταν τα στοιχεία που εκτιμήθηκαν περισσότερο από την ομάδα, καθώς μπορούσαν να επαναχρησιμοποιηθούν στην τάξη.

Χώρα	Σχόλια
Πολωνία	Κοινωνικές ιστορίες, εικονογραφημένες ιστορίες (κόμικ), βαθιά κατανόηση των αναγκών των μαθητών/τριών με ΕΕΑ.
Ελλάδα	Μαθησιακές δραστηριότητες (κοινωνικές ιστορίες και εικονογραφημένες ιστορίες (κόμικ)) που καθιστούν την ανάπτυξη της σχέσης μεταξύ μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών πιο διαδραστική και δημιουργική.
Ιταλία	Κοινωνικές ιστορίες και διάφορα εργαλεία που παρείχε ο/η εκπαιδευτής/τρια για την εμβάθυνση της σχέσης με τους/τις μαθητές/τριες με ΕΕΑ. Δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης των δραστηριοτήτων.

Ενότητα 3: Τι εκτιμήθηκε;

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Πολωνία

Τα ερωτηματολόγια για την τέταρτη ενότητα, σε σύγκριση με εκείνα για τις προηγούμενες ενότητες, επικεντρώθηκαν σε πιο προσωπικές ερωτήσεις, παρά σε ερωτήσεις σχετικές με το περιεχόμενο. Οι ερωτήσεις αφορούσαν την αντίληψη των εκπαιδευτικών για τα συγκεκριμένα θέματα και τις προσωπικές τους εμπειρίες. Στην Πολωνία, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι βίωσαν κυρίως άγχος κατά τη διάρκεια της διδακτικής τους πείρας. Επιπλέον, οι μισοί/σές παραδέχθηκαν ότι έχουν περάσει καταστάσεις κρίσης στην προσπάθειά τους να επιβληθούν στην τάξη. Οι καταστάσεις που βίωσαν πιο συχνά αφορούσαν την επιθετική συμπεριφορά ενός/μιας μαθητή/τριας ή τη διακοπή του μαθήματος. Η συντριπτική πλειοψηφία δήλωσε ότι δεν είχε συμμετάσχει ποτέ στο παρελθόν σε κάποιο εκπαιδευτικό σεμινάριο για το θέμα αυτό. Ορισμένοι/νες παραδέχθηκαν ότι δεν ήταν σε θέση να συζητήσουν ανοιχτά τις κρίσεις που βίωσαν στο σχολείο με συναδέλφους, ενώ άλλοι/λες ένιωθαν αρκετά άνετα να μοιραστούν όσα πέρασαν με άλλους/λες εκπαιδευτικούς.

Στα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν μετά την ανεξάρτητη αξιολόγηση της ενότητας, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι θα τους είναι ευκολότερο να αναγνωρίζουν καταστάσεις κρίσης από εδώ και στο εξής και ότι θα θυμούνται το περιεχόμενο που έμαθαν. Μετά την εκπαίδευση, όλοι/λες οι εκπαιδευτικοί έγραψαν ότι αισθάνθηκαν καλά προετοιμασμένοι/νες για τα θέματα που καλύφθηκαν, ενώ υπογράμμισαν ότι τα πιο ενδιαφέροντα μέρη της ενότητας ήταν εκείνα που αφορούσαν την παρουσίαση χρήσιμων και συγκεκριμένων εργαλείων για την κατανόηση και την αναγνώριση του γεγονότος ότι περνούν μια κατάσταση κρίσης και πώς να τη διαχειριστούν.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, επίσης, προέκυψε από τα ερωτηματολόγια πριν από την εκπαίδευση ότι οι εκπαιδευτικοί βίωναν κυρίως στρες και συναισθηματική κόπωση κατά τη διάρκεια της διδακτικής τους πείρας. Στο ελληνικό πλαίσιο, ωστόσο, σε αντίθεση με το πολωνικό, οι περισσότεροι/ρες συμμετέχοντες/χουσες παραδέχθηκαν ότι είχαν περάσει μια κατάσταση κρίσης. Για τους/τις Έλληνες/νίδες εκπαιδευτικούς, οι πιο συνηθισμένες καταστάσεις που είχαν βιώσει ήταν η διακοπή του μαθήματος και η επιθετική συμπεριφορά ενός/μιας μαθητή/τριας. Και πάλι, όπως και στην περίπτωση των Πολωνών, η συμμετοχή σε επιμορφώσεις για τα θέματα αυτά δεν ήταν πολύ υψηλή. Ένα θετικό εύρημα αφορούσε τη σχέση με άλλους/λες εκπαιδευτικούς. Πράγματι, από τα ερωτηματολόγια προέκυψε ότι πολλοί/λές από τους/τις συμμετέχοντες/χουσες αισθάνονταν άνετα να μοιράζονται τις εμπειρίες τους από καταστάσεις κρίσης με τους/τις συναδέλφους τους.

Από την άλλη πλευρά, αναφορικά με το ερωτηματολόγιο μετά την εκπαίδευση, όλοι/λες οι Έλληνες/νίδες εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι η ενότητα τους/τις βοήθησε να αναγνωρίζουν καλύτερα τις καταστάσεις κρίσης, αλλά δεν ήταν όλοι/λες τους πεπεισμένοι/νες ότι το περιεχόμενο που επιλέχθηκε θα τους/τις βοηθούσε πραγματικά να χειριστούν καταστάσεις κρίσης. Οι μισοί/σές εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι απέκτησαν ορισμένες γνώσεις, αλλά δεν ήταν σίγουροι/ρες για το πόσο χρήσιμες θα ήταν σε πρακτικό επίπεδο. Για παράδειγμα, η αυτοκτονία ενός/μιας μαθητή/τριας και η κλοπή αναγνωρίστηκαν ως θέματα που δεν αναλύθηκαν στην ενότητα. Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, οι συμμετέχοντες/χουσες αισθάνθηκαν μετρίως ενημερωμένοι/νες και προετοιμασμένοι/νες σχετικά με τα θέματα που καλύφθηκαν και δήλωσαν ότι το πιο ενδιαφέρον μέρος της ενότητας ήταν η λεπτομερής περιγραφή των καταστάσεων κρίσης.

Ιταλία

Εξετάζοντας τις απαντήσεις των Ιταλίδων εκπαιδευτικών στην τέταρτη ενότητα, φάνηκε ότι πολλές από αυτές βρέθηκαν σε καταστάσεις κρίσης και δεν ήξεραν πάντα πώς να συμπεριφερθούν. Οι εκπαιδευτικοί δεν είχαν πάντοτε την ευκαιρία να επιμορφωθούν επί του θέματος και να αποκτήσουν τα απαραίτητα εργαλεία για να ξεπεράσουν ορισμένες καταστάσεις, γεγονός που οφείλεται και στον μικρό αριθμό των επιμορφώσεων που διοργανώνονται. Στην Ιταλία, προέκυψε ότι η κατάσταση με την οποία έρχονταν συχνότερα αντιμέτωπες οι εκπαιδευτικοί στη διάρκεια της διδασκαλίας ήταν η διακοπή του μαθήματος από τους/τις μαθητές/τριες, όπου δεν ήξεραν πάντα πώς να αντιδράσουν. Παράλληλα, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι δεν ήταν εύκολο για όλες τις εκπαιδευτικούς να μοιραστούν τις στιγμές δυσκολίας τους με τους/τις συναδέλφους τους. Για όσες εργάζονται στην εκπαίδευση για μικρό χρονικό διάστημα, το να δείξουν τις αδυναμίες τους δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολη υπόθεση.

Η ενότητα βοήθησε όλες τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς να αναγνωρίσουν καλύτερα τις καταστάσεις κρίσης στις οποίες θα μπορούσαν να βρεθούν και παρείχε χρήσιμα εργαλεία για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Μετά τη συμμετοχή στην ενότητα, ωστόσο, συνέχισε να είναι περίπλοκο για τις εκπαιδευτικούς να αισθάνονται απόλυτα άνετα με τα θέματα που εξετάστηκαν. Δεδομένου ότι επρόκειτο για μια ενότητα την οποία εξέτασαν ανεξάρτητα, οι εκπαιδευτικοί παραδέχθηκαν ότι δυσκολεύτηκαν περισσότερο να την παρακολουθήσουν και δεν ήταν σε θέση να εμβαθύνουν σε όλα τα θέματα που περιείχε. Όμως, αυτό που εκτίμησαν περισσότερο ήταν ότι μπόρεσαν να εντοπίσουν καταστάσεις κρίσης στις οποίες αναγνώρισαν τον εαυτό τους και παραδέχθηκαν ότι βρέθηκαν σε αρκετές τέτοιες περιπτώσεις. Βρήκαν επίσης χρήσιμα τα εργαλεία από διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια, ιδίως εκείνα που αφορούσαν στην αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού.

Χώρα	Σχόλια
Πολωνία	Εργαλεία για την αντιμετώπιση της επαγγελματικής εξουθένωσης (burnout), αποτελεσματική επικοινωνία και παραδείγματα καταστάσεων κρίσης.
Ελλάδα	Λεπτομερής παρουσίαση των βημάτων για την αντιμετώπιση κάθε κατάστασης κρίσης.
Ιταλία	Ευκαιρία εντοπισμού πιθανών καταστάσεων κρίσης· εργαλεία σχετικά με την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού.

Ενότητα 4: Τι εκτιμήθηκε;

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Πολωνία

Στην τελευταία ενότητα, η οποία και πάλι θα εξεταστεί ανεξάρτητα, σχετικά με την καθοδήγηση μεταξύ ομοτίμων (peer mentoring) στον χώρο εργασίας, οι απαντήσεις που έδωσαν οι Πολωνοί/νές εκπαιδευτικοί πριν και μετά την εκπαίδευση δεν άλλαξαν δραστικά. Οι σωστές απαντήσεις παρέμειναν ως είχαν, αλλά το ίδιο συνέβη και με τις λανθασμένες. Ο ορισμός του peer mentoring δόθηκε σωστά τόσο πριν όσο και μετά την ανάγνωση του υλικού, γεγονός που δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί γνώριζαν ήδη αυτή τη μέθοδο ή τουλάχιστον γνώριζαν το νόημά της. Τόσο στις ερωτήσεις σωστού/λάθους όσο και στον ορισμό της μεθοδολογίας CLEAR, οι εκπαιδευτικοί έκαναν λίγο πολύ τα ίδια λάθη. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες/χουσεσ θεώρησαν χρήσιμο να αποκτήσουν νέες γνώσεις σχετικά με αυτή τη μέθοδο και στο ερωτηματολόγιο μετά την εκπαίδευση απάντησαν ότι η γνώση αυτής της μεθοδολογίας θα μπορούσε να επηρεάσει θετικά τον ρόλο τους ως εκπαιδευτικών. Βρήκαν ιδιαίτερα ενδιαφέρον το γεγονός ότι επρόκειτο για μια μη τυπική μέθοδο αλληλοβοήθειας και θεώρησαν ότι θα μπορούσε να έχει θεμελιώδη αξία στο σχολικό πλαίσιο.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η ανεξάρτητη εξέταση της ενότητας έδωσε στους/στις συμμετέχοντες/χουσεσ την ευκαιρία να αποκτήσουν κάποιες βασικές γνώσεις σχετικά με το θέμα. Ο ορισμός της καθοδήγησης μεταξύ ομοτίμων (peer mentoring), ωστόσο, φάνηκε να είναι πιο σωστός στα ερωτηματολόγια πριν από την εκπαίδευση απ' ό,τι στα ερωτηματολόγια μετά την εκπαίδευση. Από την άλλη πλευρά, η έννοια του "I-Message" ήταν γνωστή στους/στις εκπαιδευτικούς πριν από την εκπαίδευση

και διατηρήθηκε η σαφήνιά του σχετικά με το θέμα μετά την ανάγνωση του υλικού. Αναφορικά με τον ορισμό της μεθόδου CLEAR, οι εκπαιδευτικοί έδειξαν να τον γνωρίζουν πριν από την εκπαίδευση. Όσον αφορά την αντίληψη των δικών τους γνώσεων, πριν από την εκπαίδευση οι Έλληνες/νίδες εκπαιδευτικοί ισχυρίστηκαν ότι το θέμα της αλληλοβοήθειας ήταν αρκετά χρήσιμο, ενώ μετά την εκπαίδευση αισθάνθηκαν μέτρια ενημερωμένοι/νες για το θέμα. Κατά την εξέταση των ειδικότερων εργαλείων της μεθοδολογίας, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι δεν είχαν επαρκείς γνώσεις επί του θέματος. Το μέρος που θεώρησαν πιο ενδιαφέρον είχε να κάνει με τις συμπεριληπτικές δυνατότητες της μεθοδολογίας, δηλαδή με το να δίνεται στο διδακτικό προσωπικό η ευκαιρία να κάνει διάλογο, να δημιουργήσει σχέσεις και να βιώσει τόσο τη διδασκαλία όσο και τη μάθηση στον εργασιακό χώρο.

Ιταλία

Οι Ιταλίδες εκπαιδευτικοί, μέσω της ενότητας καθοδήγησης μεταξύ ομοτίμων (peer mentoring), είχαν την ευκαιρία να προσεγγίσουν ένα θέμα για το οποίο διέθεταν κάποιες γνώσεις, αλλά δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να το εξερευνήσουν πλήρως. Η ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τον ορισμό της καθοδήγησης μεταξύ ομοτίμων ή τη χρήση ορισμένων εργαλείων ήταν υψηλή και παρέμεινε έτσι και μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης. Ωστόσο, η προσωπική τους αντίληψη για τις γνώσεις που κατείχαν σχετικά με τα θέματα που συζητήθηκαν δεν φάνηκε να αυξάνεται εκθετικά από πριν έως μετά την εκπαίδευση. Όσες θεωρούσαν τους εαυτούς τους μέτρια προετοιμασμένες εξακολούθησαν να το πιστεύουν. Κατά μέσο όρο, η καθοδήγηση μεταξύ ομοτίμων θεωρήθηκε από τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς χρήσιμη αλλά όχι θεμελιώδης στο πλαίσιο του σχολείου. Βέβαια, η εμβάθυνση σε αυτό το θέμα είχε κάποια χρησιμότητα, διότι επέτρεψε στις εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τι σημαίνει να ενσαρκώνουν τον ρόλο του/της μέντορα και του/της καθοδηγούμενου/νης. Η ιδέα μιας κατάστασης ανταλλαγής και αμοιβαίας υποστήριξης μεταξύ των εκπαιδευτικών ήταν πολύ χρήσιμη, ιδίως για τους/τις νέους/ες εκπαιδευτικούς που μόλις είχαν εισέλθει στο σχολικό περιβάλλον και οι οποίοι/ες αισθάνονταν ότι έπρεπε να καθοδηγούνται από πιο έμπειρες προσωπικότητες. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί εκτίμησαν ιδιαίτερα τη σαφήνεια και την ακρίβεια με την οποία καλύφθηκαν τα διάφορα θέματα στο πλαίσιο της ενότητας.

Χώρα	Σχόλια
Πολωνία	Μοντέλα CLEAR και GROW· Προσέγγιση “I-message”.
Ελλάδα	Προσέγγιση “I-message”· ευκαιρία για συμπερίληψη μέσω του peer-mentoring.
Ιταλία	Ενδιαφέρον για την εμβάθυνση σε μια μεθοδολογία που επιτρέπει τη συζήτηση μεταξύ τους και την ανταλλαγή ρόλων· ακρίβεια με την οποία καλύφθηκαν τα θέματα.

Ενότητα 5: Τι εκτιμήθηκε;

FOCUS GROUPS: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Πολωνία

Στην Πολωνία, τον Ιούνιο του 2023, οργανώθηκε η ομάδα εστιασμένης συζήτησης (focus group) με τους/τις εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην εκπαίδευση, προκειμένου να συγκεντρωθεί τροφή για σκέψη σχετικά με την εμπειρία. Την ομάδα συντόνισε ο/η εκπαιδευτής/τρια που πλαισιώνει τους/τις εκπαιδευτικούς καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Στη συζήτηση συμμετείχαν και οι 15 εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος στην εκπαίδευση.

Η πρώτη ερώτηση που τέθηκε στους/στις εκπαιδευτικούς αποσκοπούσε στο να αναδείξει τα εμπόδια και τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια της εμπειρίας. Για πολλούς/λές από αυτούς/τές ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να πρέπει να ανοιχτούν και να συζητήσουν πράγματα μπροστά σε άλλους/λες συμμετέχοντες/χουσες. Ορισμένοι/νες εκπαιδευτικοί, μάλιστα, υπογράμμισαν πόσο δύσκολο ήταν γι' αυτούς/τές να δείξουν τις αδυναμίες τους, να εκτεθούν και να ζητήσουν βοήθεια. Η εκπαίδευση κατά κάποιον τρόπο τους ζητούσε να το κάνουν αυτό και δεν ήταν εύκολο για όλους/λες. Για άλλους/λες, ωστόσο, ήταν συναισθηματικά και προσωπικά δύσκολο να αναβιώσουν κάποιες καταστάσεις κρίσης και τραυματικές εμπειρίες από την εργασία τους. Για ορισμένους/νες από αυτούς η πραγματική πρόκληση δεν έχει έρθει ακόμα, καθώς θα κληθούν να εφαρμόσουν στην πράξη όσα έμαθαν στην τάξη.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν αν η εκπαίδευση τους/τις βοήθησε να εντοπίσουν τις επαγγελματικές τους ανάγκες. Πολλοί/λές απάντησαν θετικά στην ερώτηση απαριθμώντας ποιες από αυτές τις ανάγκες είχαν διερευνήσει. Παρακάτω, παρατίθενται ορισμένες από τις κύριες ανάγκες που ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί: να μάθουν να αφήνονται ελεύθεροι/ρες· να βελτιωθούν από πλευράς σχέσεων και επικοινωνίας· να ενισχύσουν τις ικανότητες συνεργασίας τους· να συζητήσουν για

να αντλήσουν νέες ιδέες· να ενισχύσουν την παρουσία τους στην τάξη ως πρόσωπα αναφοράς. Το θετικό στοιχείο είναι ότι πολλοί/λές από τους/τις εκπαιδευτικούς αισθάνονται πλέον πιο παρακινημένοι/νες να επιδιώξουν την ικανοποίηση των αναγκών τους.

Οι περισσότεροι/ρες εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι θα ξαναχρησιμοποιούσαν τα εργαλεία που τους προτάθηκαν κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης με τους/τις μαθητές/τριές τους. Το παιχνίδι ρόλων, οι δραστηριότητες που έπρεπε να διεξαχθούν με τους/τις μαθητές/τριες με ΕΕΑ (κοινωνικές ιστορίες και εικονογραφημένες ιστορίες/κόμικς) και οι επανορθωτικοί κύκλοι για τη διαχείριση των συγκρούσεων ήταν ιδιαίτερα πετυχημένοι. Στην πραγματικότητα, αυτές είναι οι ασκήσεις που οι εκπαιδευτικοί θα προσπαθήσουν να διαδώσουν στους/στις συναδέλφους τους στα σχολεία αναφοράς. Όλοι/λες οι συμμετέχοντες/χουσες εκπαιδευτικοί υπογράμμισαν πώς αυτή η εκπαίδευση θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για τους/τις συναδέλφους τους, ιδίως για εκείνους/νες που ξεκίνησαν πρόσφατα τη διδασκαλία και που δεν έχουν ακόμη πλήρη άνεση στην τάξη. Πολύ συχνά, στην καθημερινή ζωή, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τον χρόνο να συζητήσουν ορισμένα θέματα, γι' αυτό και είναι απαραίτητο να αφιερώνονται συγκεκριμένες στιγμές, όπως αυτές οι επιμορφωτικές συναντήσεις. Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν με ενθουσιασμό ότι το πρόγραμμα τους προσέφερε πολύ πρακτικές συμβουλές για την εργασία τους, δεν ήταν αποκομμένο από την πραγματικότητα και ασχολήθηκε με τρέχοντα προβλήματα. Επιπλέον, στο σχολείο υπάρχουν πάντα περισσότεροι/ρες μαθητές/τριες που χρειάζονται ατομική φροντίδα και η εν λόγω εκπαίδευση βοηθά τους/τις εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν τις ανάγκες τους.

Οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν, συν τοις άλλοις, τι τους ικανοποίησε περισσότερο σε σχέση με το περιεχόμενο που διδάχθηκαν. Πολλοί/λές από αυτούς/τές εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την ατμόσφαιρα που είχε δημιουργηθεί. Οι συνθήκες εργασίας ήταν θετικές, ο/η εκπαιδευτής/τρια ήταν διαθέσιμος/μη, ενδιαφερόταν για τις ανάγκες όλων και η ομάδα είχε καλή ενέργεια. Άλλοι/λες εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την ευγνωμοσύνη τους προς την ομάδα για την ευκαιρία που τους δόθηκε να ανταλλάξουν απόψεις, να συγκρίνουν εμπειρίες και να κάνουν γόνιμες συζητήσεις. Μερικοί/κές, εντούτοις, θέλησαν να τονίσουν και πάλι πόσο σημαντικό ήταν να δημιουργηθεί τώρα μια διαδρομή που θα πήγαινε από τη θεωρία στην πράξη.

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί ρωτήθηκαν ποια άλλα θέματα θα ήθελαν να εξετάσουν. Για πολλούς/λές, το θέμα της επικοινωνίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών δεν είχε αντιμετωπιστεί επαρκώς. Άλλοι/λες θα ήθελαν να εμβαθύνουν περισσότερο στη διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων στην τάξη. Το θέμα της επικοινωνίας με μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον στους/στις εκπαιδευτικούς, οι οποίοι/ες θα ήθελαν να μάθουν ακόμη περισσότερα μέσω της παροχής περαιτέρω πληροφοριών και εργαλείων.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, οι συμμετέχοντες/χουσες αντιμετώπισαν τις περισσότερες δυσκολίες κατά την υλοποίηση της τρίτης ενότητας. Ορισμένοι/νες από αυτούς/τές δεν μπορούσαν να συνεργαστούν σε μια συγκεκριμένη ομαδική μαθησιακή δραστηριότητα (κοινωνικές ιστορίες). Για να μπορέσουν παρόλα αυτά να ολοκληρώσουν την άσκηση, ο/η εκπαιδευτής/τρια τους ζήτησε να φανταστούν και να επινοήσουν τις δικές τους κοινωνικές ιστορίες ατομικά. Σε γενικές γραμμές, το μεγαλύτερο εμπόδιο για πολλούς/λές εκπαιδευτικούς ήταν η μεγάλη διάρκεια της εκπαίδευσης. Η διάρκεια του προγράμματος είχε ως αποτέλεσμα οι συμμετέχοντες/χουσες να αισθάνονται μερικές φορές κουρασμένοι/νες και υπερδεδεμένοι/νες. Από την άλλη πλευρά, αυτό που οι εκπαιδευτικοί εκτίμησαν περισσότερο ήταν η ποικιλία των θεμάτων που καλύφθηκαν.

Αναφορικά με τις επαγγελματικές ανάγκες, αυτές που επισημάνθηκαν συχνότερα από τους/τις εκπαιδευτικούς μέσω της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα ήταν η ανάγκη για συνεχή ευαισθητοποίηση, κατανόηση των παιδιών και των αναγκών τους, επικοινωνία με τους/τις μαθητές/τριες, υπομονή, ενσυναίσθηση και αποδοχή των τοξικών συναδέλφων. Οι δεξιότητες που οι συμμετέχοντες/χουσες θεώρησαν ότι έπρεπε να βελτιώσουν ήταν η αντιμετώπιση μαθητών/τριών με αναπηρίες, η επίλυση συγκρούσεων, η ενεργητική ακρόαση και η ειρηνική επικοινωνία.

Σε ό,τι αφορά στη χρήση των παρεχόμενων εργαλείων, οι συμμετέχοντες/χουσες απάντησαν ότι θα χρησιμοποιούσαν όλα τα εργαλεία κατά περίπτωση. Συγκεκριμένα ανέφεραν τις εικονογραφημένες ιστορίες (κόμικς), τις κοινωνικές ιστορίες, το παιχνίδι ρόλων, τον χειρισμό της αρνητικότητας και τη διαχείριση της συμπεριφοράς των γονέων. Για όλους/λες τους/τις εκπαιδευτικούς, η συμμετοχή στην εκπαίδευση ήταν εξαιρετικά χρήσιμη και θα τη συνιστούσαν στους/στις συναδέλφους τους. Αισθάνθηκαν πολύ ικανοποιημένοι/νες με όσα έμαθαν, γεγονός που ισχύει ιδιαίτερα για τα εργαλεία που διδάχθηκαν στη διάρκεια της εκπαίδευσης και τις ιδέες και για το πάθος και τη δημιουργικότητα που επέδειξε ο/η εκπαιδευτής/τρια.

Ιταλία

Οι συμμετέχουσες στις ομάδες εστιασμένης συζήτησης (focus groups) ήταν οι 14 εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην εκπαίδευση. Πρόκειται για εκπαιδευτικούς διαφόρων μαθημάτων, τόσο ανθρωπιστικών όσο και θετικών επιστημών· δύο από τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς είναι εκπαιδευτικοί υποστήριξης μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Για ορισμένες από τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς, οι μεγαλύτερες δυσκολίες σχετίζονταν κυρίως με τη διάρκεια και την πολυπλοκότητα των ενοτήτων. Αν οι ενότητες ήταν μικρότερες ή αν ήταν λιγότερες, θα μπορούσαν να επικεντρωθούν σε λιγότερα θέματα δίνοντας στις συμμετέχουσες την ευκαιρία να εμβαθύνουν στα συγκεκριμένα θέματα φέρνοντας έτσι καλύτερα αποτελέσματα.

Οι Ιταλίδες εκπαιδευτικοί τόνισαν πόσο δύσκολο ήταν να διαχειριστούν ταυτόχρονα τις σχολικές υποχρεώσεις και την εκπαίδευση αναφέροντας την έλλειψη χρόνου. Για άλλες, ήταν δύσκολο να χειριστούν τις ενότητες ανεξάρτητα· θα προτιμούσαν να μπορούν να τις συζητήσουν στην τάξη, καθώς πιστεύουν περισσότερο στην εκπαίδευση και τη συζήτηση μέσα σε μια ομάδα παρά στο να πρέπει να εξετάσουν το υλικό μόνες τους. Μερικές άλλες, ανέφεραν ακόμη ότι ήταν δύσκολο να παραμείνουν στην αίθουσα διδασκαλίας για τόσες πολλές ώρες κάθε φορά μετά το μάθημα, αλλά τελικά θεώρησαν την εκπαίδευση ως χρόνο που ξοδεύτηκε καλά και ήταν ευχαριστημένες με τον προσωπικό χειρισμό της κατάστασης και την κόπωση μετά την εργασία.

Πολλές από τις εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην εκπαίδευση, παραδέχθηκαν στην ομάδα εστιασμένης συζήτησης ότι έπρεπε να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στη διαχείριση συγκρούσεων. Μάλιστα, σε τέτοιες καταστάσεις αισθάνονται άβολα και νιώθουν ότι δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία για να περιορίσουν ορισμένες καταστάσεις. Όπως δήλωσαν οι εκπαιδευτικοί, το παιχνίδι ρόλων, οι ασκήσεις με θεατρικό θέμα και οι συνεχείς συζητήσεις με άλλους/λες εκπαιδευτικούς τους έδωσαν τη δυνατότητα να εντοπίσουν τεχνικές και τρόπους για να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους σε ορισμένους τομείς.

Πολλές από τις εκπαιδευτικούς υποστήριξαν ότι είχαν μάθει ενδιαφέρουσες νέες μεθοδολογίες κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και ότι αν και τα παιχνίδια είχαν ενσωματωθεί στην εκπαίδευση κυρίως για την κατανόηση ορισμένων περιστάσεων, θα μπορούσαν επίσης να διαδραματίσουν σπουδαίο ρόλο στην τάξη με τους/τις μαθητές/τριες. Τα παιχνίδια, οι παιγνιώδεις δραστηριότητες και οι αναστοχασμοί σχετικά με τη διαχείριση των συναισθημάτων ήταν τα εργαλεία που οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι θα αναπαράγουν στην καθημερινή τους εργασία.

Η χρήση παιχνιδιών σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Οι μαθητές/τριες δεν είναι συνηθισμένοι/νες σε μια τέτοια προσέγγιση και η ευκαιρία να εμπλακούν και να εκφραστούν με διαφορετικούς τρόπους θα μπορούσε να τους/τις βοηθήσει να ανακαλύψουν άλλες πτυχές της προσωπικότητας και των διαπροσωπικών τους δεξιοτήτων.

Όλες οι συμμετέχουσες δήλωσαν ότι θα τονίσουν τη σημασία της εν λόγω εκπαίδευσης στα σχολεία τους. Οι εκπαιδευτικοί συχνά ξεκινούν να εργάζονται χωρίς να έχουν πολλές γνώσεις για το υποκείμενο πλαίσιο και βρίσκονται σε κατάσταση εξουθένωσης. Η επιμόρφωση αυτού του τύπου επιτρέπει τη σύγκριση, την ανταλλαγή απόψεων, την αμφισβήτηση των γνώσεων κάθε ατόμου και την εκ νέου ανακάλυψη ορισμένων πτυχών του εαυτού του που μπορούν να αξιοποιηθούν στον εργασιακό ρόλο. Αυτό εκφράστηκε από τις εκπαιδευτικούς που ζήτησαν ρητά να συμμετάσχουν και σε άλλα προγράμματα αυτού του τύπου.

Πολλές από τις εκπαιδευτικούς δήλωσαν ικανοποιημένες από την εκπαίδευση, διότι μέσω αυτής μπόρεσαν να γνωρίσουν δημιουργικά εργαλεία για να κατανοήσουν τον

εαυτό τους και την τάξη. Επιπλέον, παρατήρησαν αμέσως μια αλλαγή στη συμπεριφορά τους στην τάξη, χάρη στην εφαρμογή στην πράξη όσων έμαθαν κατά τη διάρκεια των επιμορφωτικών συναντήσεων.

Οι περισσότερες εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την έντονη επιθυμία τους να συζητήσουν θέματα σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, την εκπαίδευση σχετικά με τις διαφορές και την εκπαίδευση σε θέματα φύλου. Επιπρόσθετα, πολλές αισθάνθηκαν την ανάγκη να εμβαθύνουν σε θέματα που αφορούν τις ψυχολογικές στάσεις των μαθητών/τριών. Είναι απαραίτητο να υπάρξει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση σχετικά με τους λόγους και τις συνθήκες που οδηγούν τους/τις νέους/ες στην ανάπτυξη αγχωδών διαταραχών, κρίσεων πανικού και κατάθλιψης. Δεν είναι μόνο χρήσιμο να κατανοήσουμε πώς να ενεργούμε όταν αντιμετωπίζουμε ορισμένες καταστάσεις, αλλά και πώς να τις προλαμβάνουμε και πώς να κατανοούμε τους λόγους που τις προκαλούν.

ANNEX 1

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Όνομα του οργανισμού-εταίρου						
Χώρα						
Γενικές πληροφορίες σχετικά με την πιλοτική δραστηριότητα						
1. Διάρκεια						
Ημερομηνία έναρξης της πιλοτικής δραστηριότητας						
Ημερομηνία ολοκλήρωσης της πιλοτικής δραστηριότητας						
2. Συμμετέχοντες						
Αριθμός χρηστών που έχουν εγγραφεί στο μάθημα (Φύλο) <i>Μπορείτε να προσθέσετε τα στοιχεία των συμμετεχόντων στο τέλος αυτής της φόρμας.</i>		Θηλυκό		Δεν προσδιορίζεται		Αρσενικό
Εύρος ηλικίας (από - έως)						
Πώς εμπλέξατε τους συμμετέχοντες στην πιλοτική εφαρμογή I;						

Αποχώρησε κάποιος; Αν ναι για ποιο λόγο;	
3. Διαχείριση της πιλοτικής εφαρμογής	
Αριθμός εκπαιδευτών που απαιτούνται για την υλοποίηση του μαθήματος: <i>Παρακαλώ, προσθέστε στο τέλος του παρόντος εντύπου τον κατάλογο των εκπαιδευτών που συμμετέχουν</i>	
Εκτιμώμενος χρόνος (ώρες) που αφιέρωσε ο εκπαιδευτής στο μάθημα για τη διαχείριση της μαθησιακής δραστηριότητας:	
Εκτιμώμενος χρόνος (ώρες) που αφιερώθηκε από τον εκπαιδευτή ή άλλο προσωπικό για την παροχή υποστήριξης	
Πρόσθετο σχόλιο σχετικά με την εθνική διαχείριση της πιλοτικής εφαρμογής	
4. Γενική επισκόπηση του διαδικτυακού μαθήματος	
Υπήρξε κάποια απόκλιση σε σχέση με το σχεδιασμό της Πιλοτικής Δραστηριότητας ? Εάν ναι, γιατί; Πώς προσαρμοστήκατε;	
Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις συστάσεις των συμμετεχόντων σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης του μαθήματος μετά την εμπειρία τους από το πιλοτικό πρόγραμμα.	
Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τυχόν σχόλια του εκπαιδευτή σχετικά με τη γενική εμπειρία του μαθήματος.	

Ανατροφοδότηση σχετικά με το περιεχόμενο των ενοτήτων:

Παρακαλούμε, ανεβάστε στον ειδικό ηλεκτρονικό φάκελο το συγκεκριμένο αρχείο excel. Για κάθε ερώτηση, παρακαλείσθε να ανεβάσετε εδώ παρακάτω τόσο τα γραφικά του ερωτηματολογίου πριν και μετά την υποβολή του ερωτηματολογίου όσο και ένα σχόλιο σχετικά με τα κύρια αποτελέσματα. Για τις ανοικτές ερωτήσεις, παρακαλούμε να δώσετε μια περίληψη των απαντήσεων, προσπαθώντας να τις συγκεντρώσετε με τις παρόμοιες.

Θυμηθείτε να ανεβάζετε για κάθε συνάντηση:

- **PPT που χρησιμοποιήθηκε**
- **Υλικό που μοιράστηκε**
- **Φύλλο υπογραφής**
- **Εικόνες**

Ενότητα 1 - Διαπροσωπικές δεξιότητες στην εργασία με μαθητές

1) Με τον όρο Διαπροσωπικές Δεξιότητες εννοούμε:

- την ικανότητα να είσαι σε μια σχέση με δύο ή περισσότερους ανθρώπους και να αξιοποιείς το κοινωνικό τους δίκτυο.
- την ικανότητα να σχετίζεσαι με τον άλλον και να διαχειρίζεσαι τη συναισθηματική κόπωση που τη συνοδεύει.
- την ικανότητα να σχετίζεσαι με άλλους ανθρώπους και να αισθάνεσαι συναισθηματικά δυνατός/τή.
- την ικανότητα αλληλεπίδρασης με άλλους ανθρώπους και την αίσθηση ότι αποτελείς ενεργό μέρος ενός συνόλου.

<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>
2) Σε μια κλίμακα από το 1 («καθόλου») έως το 5 («πολύ»), παρακαλώ βαθμολογήστε το επίπεδο των γνώσεών σας σχετικά με τη σημασία και τη σπουδαιότητα των ακόλουθων διαπροσωπικών δεξιοτήτων:
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>
3) Η Επίλυση Συγκρούσεων στην εκπαίδευση είναι:
- ικανότητα αντιμετώπισης συμπεριφορών των μαθητών/τριών, όπως ανησυχία, αμφισβήτηση και παράβαση κανόνων. - η ικανότητα πρόληψης συμπεριφορών των μαθητών/τριών, όπως ανησυχία, αμφισβήτηση, παράβαση κανόνων και κακοποίηση συνομηλίκων. - η ικανότητα πρόληψης και αντιμετώπισης συμπεριφορών των μαθητών/τριών, όπως ανησυχία, αμφισβήτηση, παράβαση κανόνων και κακοποίηση συνομηλίκων. - η ικανότητα αντιμετώπισης της οργής και της βίαιης συμπεριφοράς των μαθητών/τριών απέναντι σε άλλους στόχους.
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>
4) Η Ανθεκτικότητα είναι:
α. Η ικανότητα αντίστασης στις αλλαγές σε ένα νέο πλαίσιο. β. Η ικανότητα ανάπτυξης δεξιοτήτων προσαρμοστικότητας σε νέα πλαίσια. γ. Η ικανότητα ενεργού αντίδρασης στις αλλαγές σε ένα νέο πλαίσιο. δ. Η ικανότητα υποχώρησης στις αλλαγές σε ένα νέο πλαίσιο.
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>
5) Ένας/Μια καλός/λή Ηγέτης/τιδα είναι:
α. Ένα άτομο που μπορεί να εργάζεται για και με τα άλλα μέλη της ομάδας, ώστε όλοι/λες να αισθάνονται ότι αποτελούν ενεργά και υπεύθυνα μέλη της ομάδας. β. Ένα άτομο που είναι υπεύθυνο για ολόκληρη την ομάδα και λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό της. γ. Ένα άτομο που μπορεί να είναι υπεύθυνο για μια ομάδα ανθρώπων και στο οποίο τα μέλη της αναθέτουν όλες τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν. δ. Ένα άτομο που γνωρίζει πώς να δίνει άμεσες εντολές και να οδηγεί τους ανθρώπους από ένα επίπεδο συνειδητοποίησης σε ένα άλλο.
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>
6) Παρακαλώ, γράψτε το μέγιστο 3 γραμμές τι βρήκατε πιο ενδιαφέρον σε αυτή την ενότητα
<i>Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, τονίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.</i>

Ενότητα 2 - Υποστήριξη των μαθητών στην αντιμετώπιση μιας κατάστασης κρίσης		
1) Επιλέξτε Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) για καθεμία από τις παρακάτω δηλώσεις:		
- Μια δύσκολη κατάσταση είναι μια στρεσογόνος κατάσταση που συνδέεται με τη βίωση δυσάρεστων συναισθημάτων και απαιτεί από το άτομο που τη βιώνει μεγάλη προσπάθεια και κινητοποίηση για την αντιμετώπισή της.	Σ	Λ
- Σε μια κατάσταση κρίσης, το γεγονός είναι προβλέψιμο και οι άνθρωποι διαθέτουν τα κατάλληλα εφόδια για να το αντιμετωπίσουν.	Σ	Λ
- Οι συνέπειες σε μια κατάσταση κρίσης είναι μόνο βραχυπρόθεσμες.	Σ	Λ
- Το συνηθέστερο αποτέλεσμα μιας κρίσης είναι η απώλεια της συναισθηματικής ισορροπίας του ατόμου που πλήττεται από την κρίση και, ως εκ τούτου, η δυσκολία του να λειτουργήσει σε γνωστικό επίπεδο και να αντιδράσει σε μια δεδομένη κατάσταση.	Σ	Λ
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		
2) Τι ποσοστό των νέων παρουσιάζουν συμπτώματα Προβληματικής Χρήσης του Διαδικτύου (PUI);		
α. 1 στους 3		
β. 1 στους 10		
γ. 1 στους 5		
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		
3) Ένα τραυματικό γεγονός είναι:		
α. βίαιο, ξαφνικό, αναπάντεχο και συνιστά απειλή για τη ζωή και την υγεία.		
β. βίαιο, προβλεπόμενο και σωματικά και συναισθηματικά εξαντλητικό.		
γ. βίαιο, ξαφνικό, αναπάντεχο αλλά όχι επικίνδυνο για τη ζωή του εμπλεκόμενου προσώπου		
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		
4) Ποιο είναι το επίπεδο ευαισθητοποίησης και γνώσης σας σχετικά με τον τρόπο παρέμβασης σε περίπτωση που συμβεί ένα από τα ακόλουθα γεγονότα;		
Χρόνια σωματική ασθένεια ενός/μιας μαθητή/τριας	(1-5)	
Πένθος που βιώνει ένας/μία μαθητής/τρια	(1-5)	
Μετανάστευση και σπουδές σε ξένη χώρα	(1-5)	
Ένα παιδί που βιώνει το διαζύγιο των γονέων του	(1-5)	
Ενδοοικογενειακή βία σε βάρος ενός παιδιού	(1-5)	
Παιδική κατάθλιψη και τάση αυτοκτονίας	(1-5)	
Πανδημία COVID-19	(1-5)	
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		

5) Παρακαλώ, γράψτε το μέγιστο 3 γραμμές τι βρήκατε πιο ενδιαφέρον σε αυτή την ενότητα
Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, τονίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.

Ενότητα 3 - Επικοινωνία με μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες		
1) Ποιες κατηγορίες μαθητών/τριών περιλαμβάνονται στον ορισμό των Ειδικών Εκπαιδευτικών Αναγκών (SEN);		
α. Μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. Δυσλεξία και Δυσγραφία) και ΔΕΠΥ (ADHD)· β. Μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες, ΔΕΠΥ, ΔΑΦ (Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος), γνωστικές διαταραχές, σωματικές αναπηρίες· γ. Μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες, ΔΕΠΥ, ΔΑΦ (Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος), γνωστικές διαταραχές, σωματικές αναπηρίες, μεταναστευτικό υπόβαθρο.		
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		
2) Ποιες από τις ακόλουθες λέξεις/εκφράσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν γίνεται αναφορά σε έναν/μία μαθητή/τρια με ΕΕΑ;		
- Κωφάλαλος/λη - Χρήστης/στρια αναπηρικού αμαξιδίου - Επιληπτικός/κή - Φυσιολογικός/κή - Παιδί με αναπτυξιακή καθυστέρηση		
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		
3) Επιλέξτε Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) για καθεμία από τις παρακάτω δηλώσεις:		
Στις Κοινωνικές Ιστορίες (Social Stories), είναι προτιμότερο να εξετάζεται μόνο ένα θέμα κάθε φορά, ώστε να μην επιβαρύνονται οι μαθητές/τριες με πολλές πληροφορίες.	Σ	Λ
Οι Εικονογραφημένες Ιστορίες (Comic Strip Conversations) χρησιμοποιούνται κυρίως για την ανάλυση και την αναπαράσταση δύσκολων καταστάσεων προκειμένου να βρεθούν δημιουργικοί τρόποι για την αντιμετώπισή τους.	Σ	Λ
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα πριν και μετά (προτείνεται ένα γραφικό) και δώστε ένα σχόλιο.</i>		
4) Παρακαλώ, απριθμήστε 3 συνέπειες της κακής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών με ΕΕΑ:		
<i>Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σας (τόσο από τα ερωτηματολόγια πριν όσο και από τα ερωτηματολόγια μετά τη διεξαγωγή), υπογραμμίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.</i>		

5) Παρακαλώ συγκρίνετε τις απαντήσεις της ερώτησης αριθ. 5 των ερωτηματολογίων πριν και μετά την έρευνα, παρέχοντας τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν (προτείνεται γραφική παράσταση) και ένα σχόλιο σχετικά με τη διαφορά των δύο αποτελεσμάτων (εδώ κάτω από τις ερωτήσεις): <i>Πριν- Σε μια κλίμακα από το 1 (τίποτα) έως το 5 (πολύ), πόσο άνετα αισθάνεστε να εργάζεστε με μαθητές με ειδικές ανάγκες;</i> <i>Μετά- Σε κλίμακα από το 1 (τίποτα) έως το 5 (πολύ), μετά τη συμμετοχή σας στην επιμόρφωση, πόσο άνετα αισθάνεστε να εργάζεστε με μαθητές με ειδικές ανάγκες;</i>
6) Παρακαλώ, γράψτε το μέγιστο 3 γραμμές τι βρήκατε πιο ενδιαφέρον σε αυτή την ενότητα <i>Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, τονίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.</i>

Ενότητα 4 - Εκπαιδευτικό υλικό για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση μιας κατάστασης κρίσης
Πριν από την κατάρτιση
1) Ποια από τα παρακάτω συναισθήματα έχετε νιώσει περισσότερο κατά τη διάρκεια της διδακτικής σας πείρας;
- Στρες - Συναισθηματική κόπωση - Μοναξιά - Απελπισία
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.</i>
2) Έχετε βιώσει ποτέ μια κρίσιμη στιγμή στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών σας αρμοδιοτήτων;
α. Ναι β. Όχι
<i>Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.</i>
3) Σε ποιες από τις ακόλουθες καταστάσεις έχετε βρεθεί πιο συχνά;
- Απόπειρα αυτοκτονίας ενός/μιας μαθητή/τριας - Εκπαιδευτική κρίση - Διατάραξη της διεξαγωγής του μαθήματος - Επιθετική συμπεριφορά ενός/μιας μαθητή/τριας

Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.
4) Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε εκπαίδευση για το θέμα αυτό;
- Ναι, ήταν μια εκπαίδευση που οργανώθηκε από το σχολείο. - Ναι, ήταν μια εκπαίδευση που οργανώθηκε από έναν άλλο φορέα. - Όχι, ποτέ.
Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.
5) Σε μια κλίμακα από το 1 («καθόλου») έως το 5 («πολύ»), πόσο άνετα νιώσατε να μοιραστείτε τις στιγμές κρίσης σας με άλλους/λες συναδέλφους ή με τον/τη διευθυντή/ντρια του σχολείου;
Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.
Μετά την κατάρτιση
1) Μετά την ανάγνωση της ενότητας, σας ήταν ευκολότερο να εντοπίσετε κρίσιμες καταστάσεις που βιώσατε στο παρελθόν στο πλαίσιο του σχολείου;
Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σας, υπογραμμίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.
2) Πιστεύετε ότι οι πληροφορίες που περιλάμβανε αυτή η ενότητα θα σας βοηθήσουν να αντιμετωπίσετε στο μέλλον μια πιθανή κρίση;
Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σας, υπογραμμίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.
3) Ποια από τις ακόλουθες καταστάσεις κρίσεων δεν έχει αναλυθεί στην ενότητα;
- Διατάραξη της διεξαγωγής του μαθήματος - Απόπειρα αυτοκτονίας ενός/μιας μαθητή/τριας - Κλοπή στο σχολείο - Επιθετική συμπεριφορά ενός/μιας μαθητή/τριας
Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.
4) Σε μια κλίμακα από το 1 («καθόλου») έως το 5 («πολύ»), πόσο προετοιμασμένος/νη αισθάνεστε για τα θέματα που καλύφθηκαν στην ενότητα;
Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.
5) Παρακαλώ, γράψτε σε 3 γραμμές τι βρήκατε πιο ενδιαφέρον στην παρούσα ενότητα.
Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σας, υπογραμμίζοντας τις διαφορετικές απόψεις και συγκεντρώνοντας τις παρόμοιες.

Ενότητα 5 - Μετάδοση: πώς να αξιοποιήσετε το δυναμικό και την εμπειρία σας (καθοδήγηση στον εργασιακό χώρο)
1) Ποιος από τους ακόλουθους ορισμούς είναι ο σωστός ορισμός της «καθοδήγησης μεταξύ ομοτίμων» (peer mentoring);

- Το “Peer mentoring” είναι μια κάθετη μορφή διδασκαλίας που περιλαμβάνει τη μεταφορά δεξιοτήτων από έναν/μία μέντορα σε μια ομάδα της τάξης.
- Το “Peer mentoring” είναι μια μεθοδολογία διδασκαλίας από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) μέσω της οποίας οι μαθητές/τριες μαθαίνουν να διαχειρίζονται τον εαυτό τους και να συντονίζονται στην παρουσίαση καινοτόμου περιεχομένου στον/στην εκπαιδευτικό.
- Το “Peer mentoring” είναι μια μορφή καθοδήγησης που λαμβάνει χώρα σε μια σχέση συνεργασίας μεταξύ ενός ατόμου που έχει βιώσει μια συγκεκριμένη εμπειρία (ομότιμος/μη μέντορας) και ενός ατόμου που γνωρίζει για πρώτη φορά αυτή την εμπειρία (ομότιμος/μη καθοδηγούμενος/νη).

Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.

2) Το “I-Message” είναι μια συμφιλιοτική διαλογική προσέγγιση που επιτρέπει στον/στην ομιλητή/τρια να αναλάβει την ευθύνη της προσωπικής του/της άποψης χωρίς να επικρίνει το άλλο άτομο.

α. Σωστό

β. Λάθος

Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.

3) Το μοντέλο CLEAR, το οποίο χρησιμοποιείται στο coaching, είναι χρήσιμο για τον καθορισμό της δομής των συναντήσεων καθοδήγησης μεταξύ ομοτίμων (peer mentoring). Κάθε γράμμα του ακρωνυμίου αντιστοιχεί σε ένα βήμα της δομής. Ποιο από τα παρακάτω γράμματα αντιστοιχεί στο σωστή λέξη;

- C Contracting (Συμφωνία)
- L Listening (Ακρόαση)
- E Evaluating (Αξιολόγηση)
- A Asking (Ερώτηση)
- R Reviewing (Ανασκόπηση)

Παρακαλούμε, αναφέρετε εδώ τα αποτελέσματα (προτείνεται ένα γραφικό) και σχολιάστε το αποτέλεσμα.

4. Παρακαλούμε να συγκρίνετε τις απαντήσεις της ερώτησης 4 του ερωτηματολογίου πριν και μετά την έρευνα, παρέχοντας τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν (προτείνεται ένα γραφικό) και ένα σχόλιο σχετικά με τη διαφορά των δύο αποτελεσμάτων (εδώ κάτω από τις ερωτήσεις):

Πριν- Σε μια κλίμακα από το 1 (τίποτα) έως το 5 (πολύ), πόσο χρήσιμη πιστεύετε ότι μπορεί να είναι αυτή η μεθοδολογία στο πλαίσιο του σχολείου;

Μετά- Σε μια κλίμακα από το 1 (τίποτα) έως το 5 (πολύ), πόσο προετοιμασμένος αισθάνεστε για τα θέματα που καλύπτονται στην ενότητα;

Παρακαλείστε να αναφέρετε τις απαντήσεις μέσω γραφήματος της 5ης ερώτησης του ερωτηματολογίου προαξιολόγησης: "Σε μια κλίμακα από το 1 (τίποτα) έως το 5 (πολύ), πώς είναι οι γνώσεις σας σχετικά με τα εργαλεία και τις μεθοδολογίες αλληλοβοήθειας;" και να σχολιάσετε τα αποτελέσματα.

Παρακαλώ, συνοψίστε τις απαντήσεις στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου μετά την αξιολόγηση: "Παρακαλώ, γράψτε σε 3 γραμμές τι βρήκατε πιο ενδιαφέρον στην παρούσα ενότητα".

Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ, αν υπάρχουν, τα γενικά σχόλια των καθηγητών για τη βελτίωση της εκπαίδευσης.

Παρακαλώ, συνοψίστε εδώ, εάν υπάρχουν, τα γενικά σχόλια των εκπαιδευτών για τη βελτίωση της ενότητας.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

A. Εισαγωγή	▪ ☒ Ο συντονιστής καλωσορίζει τους συμμετέχοντες κάνοντας μια μικρή περίληψη των όσων βιώθηκαν κατά τη διάρκεια της πιλοτικής κατάρτισης. ▪ ☒ Εισαγωγή των κανόνων των ομάδων εστίασης. ▪ ☐ Ο συντονιστής ρωτά αν υπάρχουν ακόμη κάποιες αμφιβολίες που πρέπει να διευκρινιστούν πριν από την έναρξη.
B. Προφίλ των συμμετεχόντων	▪ ☐ Ο συντονιστής ζητά από τους συμμετέχοντες να συστηθούν και να πουν μια συνοπτική λέξη για την εμπειρία που μόλις έζησαν.
Γ. Εμπόδια και προκλήσεις	1. Ποια ήταν τα μεγαλύτερα εμπόδια και οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίσατε κατά τη διάρκεια αυτής της κατάρτισης;
Δ. Ανάγκες και δεξιότητες	2. Καταφέρατε να συνειδητοποιήσετε ποιες είναι οι κύριες ανάγκες σας στο επάγγελμά σας μέσω της συμμετοχής σας στην κατάρτιση; Εάν ναι, γιατί; 3. Σας επέτρεψε αυτή η εμπειρία να εντοπίσετε ποιες δεξιότητες πρέπει να βελτιώσετε; Αν ναι, πώς;
Ε. Εμπειρία και αξιοποίηση	4. Ποια είναι τα περιεχόμενα που θα χρησιμοποιήσετε στην καθημερινή σας εργασία με τους μαθητές; Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να μάθετε σχετικά με αυτά τα θέματα και που μπορεί να αποτελέσει θέμα για μελλοντικές εκπαιδεύσεις;
ΣΤ. Μορφές μάθησης	5. Πιστεύετε ότι η συμμετοχή σε προγράμματα αυτού του τύπου θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για συναδέλφους που αντιμετωπίζουν τις ίδιες δυσκολίες με εσάς στην καθημερινή τους ζωή; 6. Τι σας κάνει να αισθάνεστε ικανοποιημένοι από αυτά που μάθατε;
Ζ. Λοιπά θέματα	7. Έχετε άλλα θέματα/ζητήματα για τα οποία θα θέλατε να μιλήσετε;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο τέλος της παρούσας έκθεσης αξιολόγησης, κρίνεται σκόπιμο να συνοψίσουμε εν συντομία τι προέκυψε συνολικά από την ανατροφοδότηση (τα σχόλια) που συλλέχθηκε από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι εκπαιδευτικοί στις τρεις χώρες του εταιρικού σχήματος. Σε γενικές γραμμές, το πρόγραμμα είχε πολύ θετικό αντίκτυπο στους/στις εκπαιδευτικούς, αφού σχεδόν όλοι/λες το βρήκαν εξαιρετικά χρήσιμο και θεώρησαν ότι τα εργαλεία που προτάθηκαν μπορούν εύκολα να επαναχρησιμοποιηθούν στην τάξη με τους/τις μαθητές/τριες. Ωστόσο, η διάρκεια του προγράμματος θεωρήθηκε υπερβολικά μεγάλη. Πολλοί/λές από τους/τις εκπαιδευτικούς εξέφρασαν τη δυσκολία τους να συνδυάσουν την παρακολούθηση της εκπαίδευσης με τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις. Για την ακρίβεια, θα προτιμούσαν το πρόγραμμα να ήταν συντομότερο και τα θέματα που εξετάστηκαν να ήταν λιγότερο εκτενή. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων/χουσών θεώρησε ότι τα θέματα είχαν μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά η ποικιλία των θεμάτων οδήγησε μερικές φορές σε σύγχυση και κόπωση των εκπαιδευτικών. Ορισμένοι/νες θα προτιμούσαν να καλυφθούν λιγότερα θέματα αλλά σε μεγαλύτερο βάθος.

Ανάμεσα στις πτυχές της εκπαίδευσης που εκτιμήθηκαν περισσότερο ήταν σίγουρα η χρήση παιγνιδιών δραστηριοτήτων και η συνεχής συζήτηση με εκπαιδευτικούς από άλλα εκπαιδευτικά υπόβαθρα. Ο διάλογος και η εφαρμογή στην πράξη όσων διδάχθηκαν θεωρητικά βοήθησαν τους/τις εκπαιδευτικούς να ταυτιστούν με τις καταστάσεις που εξετάστηκαν. Προκειμένου να αυξηθεί η συνοχή της ομάδας, θα ήταν απαραίτητο να συμπεριληφθούν κάποια παιχνίδια για «σπάσιμο του πάγου» στην αρχή του προγράμματος, ώστε να διευκολυνθεί η σύνδεση μεταξύ των εκπαιδευτικών και η δημιουργία ενός ενθαρρυντικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, θα ήταν ίσως χρήσιμο να διερευνηθούν ορισμένα θέματα για τα οποία οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι δεν έχουν ακόμη τις κατάλληλες γνώσεις, όπως η επίλυση και η διαχείριση συγκρούσεων, η επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, ζητήματα εκπαίδευσης σε θέματα φύλου και η διαπολιτισμικότητα στο σχολείο.

Συνολικά, ωστόσο, η επιμορφωτική εμπειρία είχε μεγάλη αξία και οι εκπαιδευτικοί θα συνιστούσαν στους/στις συναδέλφους τους να παρακολουθήσουν ένα τέτοιο πρόγραμμα για να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους και τις δεξιότητές τους ως εκπαιδευτικοί. Εκτός από μερικές μικρές αλλαγές, οι εκπαιδευτικές ενότητες μπορούν να παραμείνουν αμετάβλητες. Οι ενότητες που αφορούσαν την αυτόνομη εξέταση ήταν αυτές που δημιούργησαν τη μεγαλύτερη δυσκολία, διότι οι εκπαιδευτικοί δεν ήταν πάντα σε θέση να τις επεξεργαστούν, δεδομένης της έκτασης του περιεχομένου και του περιορισμένου χρόνου που είχαν στη διάθεσή τους. Η εξεύρεση τρόπων για να καλυφθούν επίσης εν συντομία οι ενότητες 4 και 5 στην τάξη, μέσω στοχευμένων δραστηριοτήτων και συζητήσεων, θα επέτρεπε

στους/στις εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν καλύτερα το περιεχόμενο του προγράμματος.

Τέλος, η υλοποίηση του προγράμματος μας επέτρεψε να ανταποκριθούμε στους δείκτες του έργου. Το 90% των συμμετεχόντων/χουσών εκπαιδευτικών μπόρεσαν να βελτιώσουν και να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους σε σχέση με τα θέματα που καλύφθηκαν στο πρόγραμμα, όπως προκύπτει από τα ερωτηματολόγια πριν και μετά την εκπαίδευση. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι πάνω από το 85% των συμμετεχόντων/χουσών αξιολόγησαν θετικά τις ευκαιρίες που παρείχε το πρόγραμμα και πιστεύουν ότι θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμες και σε άλλους/λες εκπαιδευτικούς